

Rimay János összes költeménye

TARTALOM

[EPICÉDUM A BALASSI FIVÉREK, BÁLINT ÉS FERENC HALÁLÁRA]

[KÍSÉRŐ ELOGIUM ÉS ELŐSZÓ EGY TERVEZETT BALASSI-KIADÁSHOZ]

[RIMAY JÁNOS SZERELMES ÉNEKEI A BALASSI-KÓDEXBEN]

[RIMAY JÁNOS MEGKOMPONÁLT VERSGYŰJTEMÉNYE]

[RIMAY JÁNOS VERSEI A MADÁCH-RIMAY KÓDEXEKBEN]

[GYŰJTEMÉNYEKEN KÍVÜL FÖNNMARADT RIMAY-ÉNEKEK]

[RIMAY JÁNOSNAK TULAJDONÍTOTT ÉNEKEK]

[EPICÉDUM A BALASSI FIVÉREK, BÁLINT ÉS FERENC HALÁLÁRA]

[1 TOLNAI BALOG JÁNOS ELOGIUMA]

Diique deaque simul caelo nova praelia miscent:
Certatim petitur cuique Balassa Valens,
Nosse velis qui sunt et quae sint, accipe paucis:
Mercurius, Mavors, Pallas, Apollo, Venus,
Mercurius linguam, Mars ensem, Cypris amorem,
Ingenium Pallas, carmen Apollo rogat.
Ille sciens, vates, orator, fortis amatus,
Sit licet, haec mihi sunt cuncta, Minerva refert:
Sum dea bellipotens, sapiens sum, sum quoque pulchra:
Nostra Valentinus castra Balassa colat.

[RIMAY JÁNOS MAGYAR FORDÍTÁSA]

Istenasszonyokkal égben az Istenek
Új harcot s viadalt magok közt kevernek:
Balassa Bálint kell csak mindenikének,
Kedvelvén szép voltát tudós elméjének.

Tudni akarod-é, ezek kik legyenek?
Mercurius és Mars neve ketteiknek.
Pallás s Apolló is közösi ezeknek,
Venus az ötödik, kivel ellenkednek.

Mercurius keres Bálintban magáét,
Nem egyebet, hanem tudós, szólló nyelvét,
Mars peniglen éles, vagdalkozó törét,
És Vénus beléje öntött nagy szerelmét.

Pallás kéri tőle esze bölcs elméjét,
Apolló peniglen verses sok énekét,
Minerva kezdé el azután beszédét:
Mindnyájan Bálintnak hagyjatok, mond, békét.

Bölcsebb, vitézb, szebb is ki lehet nálamnál,
Egyedül nállam az, ki mindnyájatoknál
Én kedvem, szerelmem Bálinttól el nem áll,
Méltán azért ő is én táboromban száll.

Nem engedem tőlem őt elvonni másnak,
Sem neked, Apolló, sem harcoló Mártnak,
Örvendvén maga is az velem lakásnak,
Tartom őt magamnak válhatatlan társnak.

[5 EMLÉKVERSEK A KÉT BALASSI HALÁLÁRA]

Az nagyságos Gyarmati Balassa Bálintnak Esztergam alá való készületi, készületiben való imádsága, s mit példázott légyen az ő fejér vörfölyes kamokából csináltatott zászlója, kin hárfájával Dávid király vagyon térdén telepedve, öszvefogott s felemelt két kezeivel írva.

Ad notam: Bocsásd meg, Úr Isten, ifjúságomnak vétékét

Bocsásd Szent Lelkedet
Égből, Úr Isten, mellém,
Ki vezéreljen, s gonoszt
Ne hagyjon jőni felém,
Félelmem ne legyen,
Oltalmába vegyen,
S hozzon szent szívet belém.

Az te jó voltodért
Távoztasd el vétekemet,
Ójjam magam tőle,
S gyűlöljem mint mérgemet,
Ne vess el előled,
S el se üzz mellőled,
Halld kegyessen kértemet.

Látván, szép hazámnak
Hogy ki-ki oltalmára
Fegyvert készít, s megyen
Megszabadulására,
Szívem repös, vidul,
S csaknem lábra indul,
Oly víg minden javára.

Az te szent Fiadért
Láss engem is olly jóval,
Szolgálhassak néki
Értékkel és haszonnal,
Lássam szabadságát,
S bár érje halálát
Vígan éltem azonnal.

Semmi vérhullásom
Drága ne legyen érte,
Mert nekem mind jóvát
S mind sovát elvegy mérte,
Azaz hol vidított,
Hol meg szomorított,
Kedvemet búval érte.

Szokás de anyának
Rongálva édesgetni
Fiát, hogy erkölcsét
Tudhassa ékesgetni,
Hogy lehetnék szelígy,
Engem is ért bús igy,
S akart úgy kesergetni.

Illy szüksége napján
Tőle messze nem válom,
Ha egyébbel nem is,
Jó példámmal szolgálom,
Fogyatkozott érték
S értéketlen mérték
Nem bocsát sokra, s bánom.

Olvad mert értéke
Nemzetemnek, fogy, apad,
Böcsület, szerencse
Rá csak gyengén sem akad,
Amihez kapna is,
S közü nagy volna is,
Előle más elragad.

Sok bú éri, gyötri
Végtelen reménségét,
Titkos ohajtással
Kesergi szegénségét,
S az inkább kínozza,
Hogy ölben hordozza
Halálos ellenségét.

Fejet kell hajtanunk
Nyomorodott igyünkkel,
S tőled kell oltalmat,
Erőt kérnünk hitünkkel,
Erőnk mert hol fogyott,
Te segísz, harcolsz ott,
Vagyon régen hírünkkel.

Rakva lévén hitem
Irgalmad erejével,
Épít egy zászlócskát
Kezem ő elméjével,
Kit kövessen bátran,
Lelkem fáradatlan,
Ha vív ellenségével.

Az zászló kamoka,
Fejér s éppen vörfölyés,
Rajta Dávid írva,
S hárfájával nagy zöngés:
Keze felemelve,
Szíve kiterjedve,
S abban buzgó könyörgés.

Tejfehér szín jegyez
Lágy szívet, engedelmet;
Az vörfölye jegyzi
Az én sok veszélyemet,
Kiben mennyi szöglet,
Bennem annyi döglet
Sebheti én szívemet.

Régi vitéz király,
Dávid méltán hadnagyom,
Mert ő életében
Részem sokképpen vagyok,
Számkivetettséggel,
Szántalan ínséggel
Illhetem hozzá nagyon.

Eövele emelvén
Ég felé fel kezemet,
Zsoltárát éneklem,
Hogy bocsásd meg vétkeimet;
Áldj is jó voltodból,
Végy ki sok gondomból,
Rémíts ellenségemet.

Sok keserves búmot
Hajtsa el hárfá hangja;
Csendeszedjék azzal
Szívem sebhító langja,
Mint Saul kórsága,
Szívem bosszúsága
Múlják pöngését hallva.

Reménségem lévén
Szálljon lelkem sérelme;
Lám, meglágyult szívem,
Mint kamokának selyme:
Valamint akarod,
Úgy hajtogathatod,
Te légy is segedelme.

Igazgasd, vezérel
Én igyekezetemet,
Meg ne utáld szómot
S felemelt két kezemet,
Kikkel lelkem magát
Adja néked s néz rád,
Vigyáztatván szememet.

Megnyugodott szívem
Hadnagyomnak példáján,
Sok keserve után
Ki vigadott bév jován,
Gyakorta volt utált,
Szenvedett sok bút, kárt,
Élt könyves étke sován.

Az én életem is
Szenved soktól utálást,
Ki-ki őmagától
Eltaszít s ad megválást,
Sok szememben jót szól,
S másutt csapkod arcól,
Fáraszt búval nyavalyást.

Irégységnek helye
Hogy rajtam már nem lehet,
Kit az jó szerencse
És kincs magán viselhet,
Gyűlölség terhell, üz,
Kit szegénység rám fűz,
Alatta alig mehet.

De legyen kedvednek
Rajtam jó szánt tanácsa,
Csak lelkemet átok
És kárhozat ne bántsa:
Lelkemet hitemmel
És idvösségemmel
Haragod le ne rántsa.

Ennek pedig miérthogy
Christus fundamentoma,
És te igaz hited,
Ki nem lehet megbontva,
Az Christust tisztelvén
És hitednek hívén
Nem lehet rám nem ontva.

Csókkal s áldásokkal
Szent kezedhez békélvén
Már útra indulok
Duna mellett lemenvén
Vég Esztergam alá,
Kinek most kőfala
Reng álgúkkal töretvén.

Ott vár nemzetemnek
Szép sátoros tábora
S egyéb sok rendeknek
Sűrő nagy zászlós hada.
Ki sáncot ás, épít,
S ki kart, szívet készít
Igyekezvén ostromra.

Régtől várta szívem
Ezeknek történetit,
Hogy érhesse ezzel
Hazámnak épületit.
Nézvén szabadságát
S rabságból váltságát
S újjuló szépületit.

Azért bizván megyek
És buzgó örömmel,
Nem gondolván semmit
Kedves veszedelmemmel,
Ám váltsa bár magát,
S nyerje szabadságát
Holtom hozó sebémmel.

Tartsa jelül magán
Érte kifolt véretem,
S azzal egybe vegye
Híretem és nevemet,
Hogy mivel tartoztam,
Vígán rá osztottam,
Hívén szent Istenemet.

II.

Minerva conspiciens Balassium oppugnationi iam iam imminetem, Palladem enixissime orat, ut in ipso oppugnationis ardore Balassio vulnus lethale infligat quo supremam et horam imprimendo, eum ex negotiorum et laborum terrenorum molestia (qua se nimis aggravasset, irrita virtutum suarum aestimatione) tandem vendicatum: in Deorum numerum transferat, immortalemque famae perpetuitate reddat.

Balassa Bálint uram az ostromra menvén, Minerva Palláshoz futamodik sietségvel, s törekezővén nála esedezik azon, hogy az úrfiat az ostromkort halálössan sebesítse, kivel jó hírt és nevez hozván reája, ez földnek színéről (mentvén sok bújától életét) az Égbe emelje, és rendekbe helyheztetvén halhatatlanná is tegye, s így szól:

*Ad notam: Az Szentháromságnak, kinek imádkoznak,
Christus másod személye etc.*

Hadvezérlő Pallás,
Tekints, s tisztedhez láss,
Jelents itt meg magadot,
Erre rended is int,
S kér is híved, Bálint,
Hogy ne hadd mint szolgádót,
Ki zászlód alatt élt,
Böcsüllett, tisztelt, félt
Sokak felett magadot.

Élte bújának,
Nagy háborújának
Legyen evvel már vége,
Hogy itt hazájának,
Mint édes anyjának
Szolgálhasson ő vére,
Mellyel az ég alatt,
Míg tart békeség s had,
Folyjon jó híre, neve.

Én, valamit tudtam,
Soha meg nem untam
Az elméjében rakni.
Ért is penig igen
Én ékes nyelvemen
Szólni, mint rajta látni;
Kivel Egeket is,
Földi népeket is
Tud enyhíteni hatni.

Hasson elődben is,
Mutatván ezben is
Hozzám s hozzá kedvedet;
Könyörgése haszna
S én elmémnek sava
Hajtsa meg személyedet,
Hogy közöttünk lévén
S örömmel élvén
Szemlélhesse színyedet.

Háládatlan rossz föld,
Ítild, kapja-e őt
S böcsüll-e elméjét,
Kit én ékesgettem
S adtam veled ketten
Vitéz karja erejét,
Neki sokban ártván
S gyalázatban tartván
Benne mindkettőnek nevét.

Ragadjuk közzénk fel,
Most jött ideje el,
S helyheztessük rendünkbe,
Imhol jó nagy sebbel!
Lőtt halálos sebbel
Akadjon mi kezünkbe.
Ha ostrom sebheti,
Jó hír is követi
S részt is nyer nemzetünkbe.

Hallván ez szót Pallás,
Monda: Ez kiáltás
Énelöttem kedvet lölt,
Nagy szánakozásom,
Ki volt ez szolgámon,
Búval már csak meg nem ölt,
Hogy az rossz hitván föld,
Ki rá csak mérget tölt,
Vele semmi jót nem tött.

Tovább már sok jómot
S kegyes szándékomot
Nem méltó halasztanom,
Sem ő szegény fejét,
Kit ennyi sok kíny sért,
Több búval aggasztalnom,
Sokat túrt érettem,
Láttam s megértettem,
Kell már felmagasztalnom.

Lachesist hívatom,
S neki majd meghagyom,
Hogy élete fonalát
Tovább ne eressze,
De gyengén elmesse,
Látván eljött óráját,
Mert Atropos is már,
Azmely nagy búval jár,
Elunta ő sodrását.

Sőt tetszik még ez is,
Hogy vitéz öccsét is
Ne hadjuk ki közzülünk,
Kit más vénségében,
Ő ez életiben
Vegyen el kedven túlünk,
Ülje meg székünket,
Bévítse rendünket,
S lakjék ott, hol mi ülünk.

III.

Vulnere saucius et iam mortem oppertiturus, Patriam, Amicos, et Germanum alloquitur, orat Superos, exauditur, animam Deo commendat, recipitur, exspirat, coelum gaudio personat.

Megsebesedvén s halálához közel lévén, hazájának, barátinak és az öccsnek szól, Istennek könyörög, s meghallgattatik, lelkét Istennek ajánlja, s elfogadtatik. Meghal, s mennyország megörvendeztetik.

Azon nótára

Ihon, édes hazám!	Hazájának szól
Ez a jele, hogy szán	
Életem igen téged;	
Hogy vérem hullását,	
Azkit két szemed lát,	
Nem kéméllettem tőled,	
S jobb immár meghalnom,	
Hogynem búdot látnom	
Vagy elsöknem mellőled.	

Keserves kínaid
Oly nehezek, bár hidd,
Hogy nagy méregnek tetsznek,
S ez mostani sebnél,
Kiben még lelkem él,
Sokkal élesben metsznek,
Azok ölnek is meg,
Mondván: jer, fojtsuk meg,
S halálomra kérdeznek.

Ó, vezértől fosztott,
Rossz tanácsra osztott,
Árva, puszta hajlékom,
Reménségével csalt
S bolondságtól átfalt
Testnyugotó árnyékom,
Ha tér meg nyavalyád,
Hol gondodhoz az lát,
Ki nőtt fel csak játékon?

Ím, én már meghalok,
S nehéz, hogy nem látok
Szabadságodban módot,
Mert azkit vitézül
Anyá világra szül,
Hogy igazgassa jódot,
Nem szólhat dolgodhoz,
Ha szól, haragot hoz,
S félben vész, azmit mondott.

Adja az Isten bár,
Hogy megszabadulj már,
De nehéz azt elhinnem;
Noha koporsómban,
Kévánt lelki jómban
Kell már testemet vinnem,
Mert maga hasznával,
Préda kapásával
Szívét hízlalja minden.

Jó vitéz barátim,
Megszűkült magyarim,
Isten légyen hozzátok!
Lelketek javáért
S jótok áldásáért
Vétkim megbocsássátok,
Hazátok oltalmát,
Mint Isten erőt ad,
Ne hagyjátok, lássátok!

Minden atyámfia,
Kiknek már sok híja,
S te is, jó vitéz öcsém,
Nemzetem szépsége,
Holtom ékessége,
Minden kedvem, szerencsém,
Kitől való váltom
Mind nehezebb átkom,
Úgy tetszik, s terhem sincsen.

Az Úr Isten áldjon,
Veletek maradjon,
Szívetekben biztasson!
Jó hírt halálomban,
Tőletek váltomban
Ti fületek hallhasson,
Értem szátok áldást,
Örök magasztalást
Istenteknek adhasson.

Mondván: Idvözítsed
S jóban részesítsed,
Úr Isten, az ő lelkét,
Mert Tebenned bízott,
S Te igéddel hízott,
Téged magasztalt, félt, kért.
S noha vétkes fiad,
Mégis hozzád híjjad:
Lám, már bűnéből kitért.

Barátinak

Atyafiainak s az öccsének

Mit mondhatok? Éltem,
Hol bátran, hol féltem
Kedvvel, búval, panasszal,
Hol méltó vádlásban,
Több rágalmazásban,
Mert egész föld foly azzal.
Vétkemben rettegetem,
Jómban örvendettem
S vigadtam az igazsal.

S mindez főbb éltemben,
Hogy itt is fektemben
Istent megkövethettem,
Minden utált gonoszt,
Ki Istentől megfoszt,
Szívemből kivethettem,
Dávidnak könyvéből,
Merítvén szívemből,
Ím, ezt énekelhettem:

Ezt a psalmust
az Béza verseiből
ő maga fordította
ki csak halála előtt
való betegségébe

Végtelen irgalmú,
Ó, te nagy hatalmú
Isten, légy már irgalmas!
Onts ki mindenestől
Jódot rám kebledből,
Mert la, mely veszedelmes
Bűnöm miatt lelkem,
Ki titkon rág engem,
Mert nagy sebbel sérelmes.

Most el rólam immár,
Kit lelkem alig vár,
Mosd el bűnöm rútságát,
S együtt az rút hírrel,
Mint rút búzt enyíszd el
Förtelmem büdös szagát,
Esmérem vétkemet,
Kiért nap engemet
Rettent, mutatván magát.

Csak néked vétkeztem,
Bűnt ellened töttem,
Ó, kegyelmes Istenem,
Kit semmi ravaszság
Nem csalhat, s álnokság
Rejtve előtted nincsen,

Mert az nagy kék égből,
Mint királyi székből
Látod, mit mível minden.

Ha érdemem szerint
Reám eresztesz kint,
Vesszek s jaj, hová legyek?
Ha teljes éltemben
Bűnt tettem mindenben,
Bizony, pokolra megyek.
Mert még létem előtt
Testem megfertőzött,
Ó, Istenem, már meggyek?

Engem mert vétkével
Anyám éltetett el,
Méhében hogy hordozott,
Vétket te pedig bánasz,
Igazt szeretsz, kívánsz,
Ki tiszta szívvel hozott;
Hogy életre adál,
Azonnal oktatál,
Mint értenem titkodot.

Én rút, háládatlan
Azért, foghatatlan
Isten, hozzád kiáltok,
Tisztíts izzópoddal,
Irgalmasságoddal,
Mert la, ki nagy ként vallok,
Hogy undok vétkemből
Megtisztulván belől
Legyek szép, hogysesem vagyok.

Legyek fejérb hónál,
S örömondásoddal
Tölts be az én fülemet,
Élemíts elmémet
Küldvén örömedet,
Ne szárazd ki velőmet
Csontomból bánattal,
Ne nézz rám haraggal,
Mosd el inkább vétkemet.

Teremts ismét bennem,
Teremtő Istenem,
Tiszta szívet kegyessen,
Fúdd belém ismegént,
Hogy nagy szívem szerént
Lelkem igazt szeressen,
Engem, romlott szegént

Rossz érdemem szerént
Haragod el ne vessen.

Ne fossz meg Lelkedtől,
Sőt idvösségemről
Mondj örömet már nekem,
Szentelő Lelkessel
Hadd épüljön meg fel,
Mint azelőtt, bús lelkem,
Hogy sok tévelyedtek
Tehozzád térjenek
Követvén bizvást engem.

Az kövér áldozat
Jó kedvet nem hozhat,
Jól tudom, Uram, néked,
Mert ha az kellene,
Örömet tisztelne
Bús fejem azzal téged,
Töredelmességgel,
Buzgó könyörgéssel
Beszéllem azért néked:

Ímé, kioldoztam
S teelődben hoztam
Fene ötte sebemet,
Kit csak te gyógyíthatsz,
Életre fordíthatsz,
Szánd keserves fejemet,
Bűneim kínjával,
Testem fájdalmával
Ne gyötörd életemet.

Ha előbb nem hadtad,
Sőt hozzád fogadtad,
Tehát mostan se hadd el
Jó voltodból szegént,
Jó szokásod szerént
Sion falát támaszd fel,
Hogy mint áldozatot,
Adjak úgy hálákot,
Ki néked leginkább kell.

Eddig az Psalmus

Mint álgyúgolyóbis
Temérdek kőfált is
Szokott meghasítani;
Ez könyörgésnek is
Eleji s vége is
Kezde mennyekben hatni;
Csendeszség lön mennyben,
S az Isten ekképpen
Kezde szájával szólni:

Micsoda nagy erő,
Hittel rakva s merő,
Hatá meg füleimet?
Miképpen tűrhessem,
Hogy földre ne vessem
Most az én szemeimet?
És meg ne tekintsem,
Vagy illykor ne mentsem
Meg az én híveimet?

Nincs kedvesb áldozat,
S többet semmi sem hat,
Mint az keseredett szív,
Ki hívén hitemnek,
Sok esküvésemnek,
Szükségében hittél hív;
Minden kétségével,
Pokollal, vétkével
Igém fegyverével vív.

Megesküdt az én szám,
Mely órában hozzám
Felkiáltand az bűnös:
Nem lehet olly vétkes,
Oly undok, fertelmes
És megszenvedett bűdös,
Hogy kedvvel ne lássam,
S róla azt mondhassam,
Hogy jómra nem érdemös.

Menje el te, Raphaél,
S lelkét, még aki él,
Vedd csendeszen el tőle,
Immár hozzá készült,
Énnékem megfeszült,
Elöttem kiterüle,
Vigy neki kegyelmet,
És ne hagyj félelmet
Sohol lenni körüle.

Az Ég megvidula,
Rajta sok tűz gyúla,
Raphael elérkezék,
Mint testi ruhából,
Minden tagaiból
Az lélek levetkezék,
Méne fel mennyekbe,
Ábrahám keblébe,
Kin menny megörvendezék.

Sok szép sereg angyal
Nagy hálaadással
Isten székit meggyűlé,
Az Úrnak jótétét,
Bűnösnek megtértét
Vigadással örülé,
Föld megszorodék,
S holtát ez vitéznek
Siratá, keserülé.

IV

Getica irruptio et Francisci Balassae virtuosissimi et Heroici spiritus Juvenis gloriosissimus
atque tripumhalis interitus describitur.

Az tatárok bejövése és az nagyságos Balassa Ferenc dicsőséges halála íratik meg.

Ad notam: Hallám egy ifjúnak minap etc.

Pallás nem nyughaték, ő követét inté,
Irist szél lábain Tauricába küldé,
Pontus tenger szélit mind békerülteté.

Nagy hadat támaszta Neper, Neszter között,
Tatár nemzet készül, török is azközött,
Sok nyíllal, puzdrával, karddal fegyverközött.

Jó szertelenséggel olyan reménséggel,
Hogy Magyarországot dúlja szörnyúséggel,
Fűzvén prédájából magát nyereséggel.

Megzendüle az föld, s ki-ki oltalmáért
Fegyvert készít, s vívni akar hazájáért:
Ferenc is meghalni, mint Hector Trójáért.

Az óra eljöve, igye harcra kele,
Harca közt sok pogány érkezék ellene,
Csak egyedül szakadt, nincsen segedelme.

Sok pogánt sért keze, nem szánja halálát,
Végre egy nyíl hatá keresztcsontja táját,
Bélivel foglalván öszve ő ágyékát.

Több sebivel öszve lön ez is halálos,
Örök életire dicsőséggel hasznos,
Mert lön földön, poklon, testen diadalmos.

Ír cronicám másutt ez hadnak módjáról,
Abban emlékezem bévebb haláláról
És sokakkal együtt érdemlett dolgáról.

Dicsért erkölcsével él emlékezeti,
Terjed is hírében böcsült nevezeti,
Holt meg Istenének, s mennyben felvezeti.

V

Diana miserabili Balássiorum ac praecipue junioris (quo venatore saepissime utebatur) interitu exacerbata, relicto phano in Hungariam sumptis sagittis et arcu accelerat. Quo cum pervenisset, omnes oras finitimas sanguine Juvenis cruentatas et interitu notatas, atrocissimis diris implendo, fruges earum se tempestate eversuram solique omnem pinguedinem depopulaturam severissime edicit. Cuius luctuosis quaestibus ac lachrymis pene intolerabilibus Mars permotus, correpta lancea, ad consolandam eam se coelo demittit. Qui quidem cum variis argumentis eo loci gloriosum iuvenis obitum jussisset habendum, ut in ipsius meriti aestimationem gratulatio potius quam lachrymae essent adhibendae, eam tandem a luctu levavit. Cui Apollo etiam amborum defunctorum Praeses ac tuto superveniens, coelesti detinatione utrosque fratres sursum raptos, Deorumque immortalium numero indigatitos esse affirmat. Qui nimirum mortalium consortium luculentissimis suarum virtutum meritis luce hac perosa, longe superrassent ac antecessissent.

Diana, az vadászmasterségnek istenasszonya Balassa Ferencnek keserves halálát hallván Delos szigetéből kijő az Nyírségre, s rettenetes átkokkal illetván az földet, kesergi az úrfiúnak halálát nagy sírásával, kihez Mars, az hadakozásnak istene is aláérkezvén az égből, keserűségét Diannának enyhíti szavával, sok okokból mutatván meg, hogy dicsőséges halálának böcsületi érdemével az úrfiú fellyülmulta az emberek kesergését, kik Pheobus is vagy Apollo, az bölcseségnek istene, bizonyítván, az úrfiak felől való Isten végezését hozza közbe, hogy jószágos cselekedeteknek érdemiért, régi mennyei végezésből rendeltetnenek az halálra, kiáltal az Isteneknek gyülekezeti társaságába foglaltatnának bé, mivelhogy az emberi rendet és e földi lakást érdemekkel fölyülmúlták volna.

Delos szigetéből ez minap Dianna
Jöve Nyír földére rongyossan, fáradva,
S leülvén panaszát így kezdé el sírva:

Keserűségemre termett vad földhatár,
Kin hadát folytatta széllel dühödt tatár,
Ne szálljon rád soha ékes szavú madár.

Égbeli Holdom is vonja meg világát,
Ne ontsa egy fű is rád semmi virágát,
Hogy így vöd el éltem ragyagó villámát.

Hazámban felnevelt fő vadászmesterem,
Ki vadászim között volt főbb hívem s képem,
Elvesztéd előlem rontván csudaképpen.

Tudom, károdot úgy soha nem kereste,
Hogy ezt érdemlette volna tőled teste,
Mint ím, történt szörnyű sebekben eleste.

Végzetetlen átok száll rád sok nemzettől,
Kik laknak Napnyugtig kezdvén Napkelettől,
Gyümölcsed rontatik köössős fellegtől.

Márs ezeket hallván fegyverben öltözék,
Dárdája kezében, égből leérkezék,
Az Nap is azonban folyhőben röjtözék.

Mondván: bánatodot, Dianna, enyhíts meg,
Látod, ezen az Nap mint háborodék meg,
Én szívem is mint jég, úgy hűle búmban meg.

Azkit siratsz, nemcsak téged szolgált, tisztelt,
De én hívem is volt, zászlóm alatt is élt,
Szablyája szélinek én köszörültem élt.

Ennek vitéz karja valamelyfelé ért,
Ellene sok ember vagy megholt, vagy kitért,
Megölte haragja, ha kihez közöl fért.

Ennek ő bátyja is udvaromban lakott,
Vitézséghez mi kell, mindent tudott, látott,
Jelt arról életében gyakran is mutatott.

Nem érdemlett ez föld ilyen két fő személt,
Mert mindenikében magunk személye élt,
Megaladták volt már ők az emberi célt.

Közinkbe valók ők, menny legyen ő házok,
Térjen munkájoknak így immár meg hasznok,
S ne bánjuk, hogy eljött földi szép halálok.

Hogy penig ennyi nagy sok seb esék rajtok,
Kit az ifjabbikon szemeimmel látok,
Azt se véld, hogy volna ártalom vagy átok.

Tudod, földi vérből kell annak könyülni,
Azki mennyországot kezdi hágni, ülni,
S kellett nékiek is így ahhoz készülni.

Könnyebben hághatják már mennyország útját,
Így nyitván testeken nehéz vérek kútját,
Bocsátván véreknek ki testekből rútját.

Pheobus is érkezék, kezdé el beszédét,
Sírástoknak, úgymond, hagyjatok ti békét,
Mert én elmémnek is ezek bírták fékét.

Minden köztünk való tudományon kaptak,
Azzal garádicsot ide felénk raktak,
Az emberek között mert már untig laktak.

Vitézség, bölcsesség kiben öröködik,
Mennyországhoz vonszon, s arra töreködik,
Mi nyájasságunkban lelkek dicseködik.

Hogy éltek változott Jupiter kedvéből,
Lőtt az mindnyájunknak egy végezéséből,
Közzénk jönnek majdan föld kerektségéből.

Megyek hűgaimmal én koporsójokhoz,
Elkészítem nekik, mi kell az útokhoz,
Ti is menjetek már vígan hazátokhoz.

VI

Apollinis et Musarum ad Bustum Balassiorum Valentini et Francisci fratrum germanorum excubias agentium, ad viatorem allocutio, omnium vero nomine Clio inquit.

Azmely Múzsák, azaz tudományoknak kilenc istenasszonyi, Clio, Calliope, Urania, Polymnia, Terpsichore, Talia, Euterpe, Melpomene, Erato Apollóval öszve az Balassiak koporsóját őrzik, és vigyázza azoknak az koporsólátogató emberekhez való szavok. Clio felel penig mindennek, azki oda megyen, az többi képébe meg, s így szól:

Kérdhetd ez koporsót, miért ilyen szoros bolt,
S ez két benne fekvő sebes test hogy ki volt?
Sebessen s véressen mindkettő így mért holt?

Az elsőre, halld meg, ím, ez az felelet:
Egy testvérszeretet gyűlöl bév s tág helyet,
Öszvefoly, s imitt is foglalt egy kis vermet.

Kik legyenek penig, nehéz megmondanom,
Mert én nemcsak földi neműknek vallhatom,
Fellyülhaladták azt, bízván ajánlhatom.

Pallásnak elméje, Ulyssesnek nyelve
Mit gondolt vagy szóllott, volt azokban része,
S mindkettőben tetszett Antenornak esze.

Aeneas példája, Achillesnek karja,
Cupidónak íja, Herculesnek bajja
Volt benne, örömmel, bának is nagy jajja.

Sebbel, vérhullással ők ugyan tartoztak,
Mert bűnökből sebbel s vérrel kiváltoztak,
Christusnak sebvérért seb- s vérrel áldoztak.

Menj el azért immár, s ezt az kis koporsót
Szitkodtól, átkodtól igen megőrizd, ódd,
Sőt szép áldásiddal böcsületit toldd, foldd.

Mi mérthogy kertünknek voltak tisztelői,
S bölcsességvirágink szaga viselői,
Apollóval vagyunk testeknek őrzői.

Egy út készítettik, mely vezérel mennyre,
Ki véghezvitetvén, vesszük fel kezünkre,
Helyheztetvén őket éltető örömré.

Terjed böcsületi ez nemes két testnek,
Ő piros vérekkal eget, földet festnek,
Kiben rész nem juthat tudatlannak s restnek.

VII DEPLORATIO FRATRUM BALASSIORUM
[A BALASSI FIVÉREK ELSIRATÁSA]

Peculiaris Melodiae

[Saját nótára]

Csudálható nagy dolog,
Szerencsénk mint forog,
Bűnünk ebben csak az ok,
Hogy bűn ily sok,
S Isten hozzánk nem fog.

Sok ostor szokta érni,
Ki nem tud megtérni,
Istenét szívből félni,
Kedvén élni,
Után menni s kélni.

Láthatjuk már szemünkkel,
Mít nyertünk vétünkkel,
Földünk mint pusztula el,
Sok rendeknek
Nagy veszedelmekkel.

Csak két úrfi halála,
Gondold, mely kárára
Esék s nyavalyájára
Országunknak,
Kik éltek javára.

Nemzettel Balássiak,
Idejekkel ifjak,
Rendekkel voltak urak,
Sok jót tudtak
S naponkint tanultak.

Okos, vitéz mindkettő,
Katonanevelő,
Minden rendet böcsüllő,
Közte élő
S miben nem dicsérő?

Csakhogy az rossz szerencse
Nem fizet érdemre,
Oszt jót embertelenre,
Mint herére
Több részt mér, mint méhre.

Időnk is háláadatlan,
Méрге hallhatatlan,
Nem örül senki javán,
De sőt kárán,
Vesztén s nyavalyáján.

Emberben csak vétket mér,
Jót ingyen sem esmér,
Nagy érdemet földhöz vér,
S egy pénz sem ér,
Akit miért feddni mér.

Megtetszhetett önkéntén
Ez úrfiak élén,
Kiknek sok szép jótétén
Nem örvendett,
Nekik böcsöt tévén.

Javát szükön osztotta,
Értéktől fosztotta,
Búval őket kínozza,
S reménségben
Csalárdul hordozta.

Maga ők nem magoknak,
Hanem országoknak
Éltek, sem tárházoknak
Vagy hasoknak,
Ki szokás másoknak.

Ők abban örvendettek,
Ha kivel jól tettek,
Szegény legént felvettek,
Segítettek,
Mint arra termettek.

Siralmas azért lehet,
Hogy éltek nem élhet.
Földünk soká kik helyett
Mást nem lölhet,
És nem is nevelhet.

Bár ostor több ne volna
Ránk Istentől hozva,
Csak ez is súlyos pózna,
Hogy így lettek
Tőlünk eltávozva.

Jöllehet országoknak
Mint édes anyjoknak,
Ők amivel tartoztak,
Megáldoztak,
Vért véreért rá hoztak.

Dicsőséges halálok,
Jó hír örök árok,
Idvösség jutalmok,
Isten atyjok,
Így tért meg munkájok.

Mint fogantak egy méhben,
Nyugosznak egy sérben,
Hasomló történetben,
Véres sebben,
Örök reménségben.

Isten, ki ádsz sok jókot,
Áldd meg halálokat,
Szenteld koporsójokot,
Ő hunjokot,
Hol várják bátyjokot.

Bátyjok, Christus, fő bajnok,
Ki volt bizodalmok,
Mindenben oktatójok,
Kalaúzzok,
Kiből áldás buzog.

Ne hagyj, segélj minket is,
Őrizd földünket is,
Bocsásd meg vétünkét is.
Érezhessük,
Hogy hatalmad nem kis.

Vége.

AUTHOR IN LIVIDUM
[A SZERZŐ IRIGYÉHEZ]

Nota: Vesd el a cytherát

Röttenetes rút gyászt,
Mint egy ijesztő vázt,
Én szívemen viselvén:
Ez két vitéz urat,
Kiket lelkem óhajt,
Verseimmel kesergém,
Minerva anyámmal
Őket lavreával,
Mint tudám, ékesgetém.

Momus, Aristarchus,
Mint ép tagon vad hús,
Ki akarsz itt lenni,
Zoilussal káromlást
S nem Platóval áldást
Szeretsz inkább hinteni,
Cous táblájával,
Ne feljebb kaptánál!
Tud téged meginteni.

**[KÍSÉRŐ ELOGIUM ÉS ELŐSZÓ EGY
TERVEZETT BALASSI-KIADÁSHOZ]**

**ELOGIA SPECTABILIS AC MAGNIFICI DOMINI VALENTINI BALASSA DE
GYARMAT, MILITIS ET POETAE CULTISSIMI
[ELOGIUMOK A TEKINTETES ÉS NAGYSÁGOS GYARMATI BALASSA BÁLINT
ÚRNAK, AZ IGEN TUDÓS KATONÁNAK ÉS KÖLTŐNEK]**

AD VALENTINUM BALASSAM JOANNES RIMAINUS
[BALASSA BÁLINTHOZ, RIMAY JÁNOS]

Bálint, nevezetben ki voltál Balássá,
Munkádot kiadom, hogy minden szem lássa:
De élit elmédnek, nem vélem, kaphassa,
Kinek Apollónál nem volt tanulása.

Vagy Syren, vagy Circe, vagy Magyar Amphión,
Arany írásodban nincsen penészes ón,
Egy ígén többet nyomsz, mint más nagy rakás szón,
Aki ebben kétes, nyomozzon balhát hón.

Terhelje elméjét vak balgatagsága,
Kinek munkáidhoz nincsen kívánsága,
De szeret és óhajt azok társasága,
Elmédnek, kik értik, hogy nagy gazdagsága.

Én pedig írásid nyomát kinyomozom,
Ne bánd, új életre hogy nevedet hozom,
Emlékezetedet mindenütt hordozom,
S így hired-nevedet, mint lehet, toldozom.

Nyugodják, s koporsód légyen dicsőséges,
Állapatunk most itt nem gyönyörűséges,
Kit te ékesgettél, Eger is törökes,
Kévánom, hogy legyen lelked üdvösséges.

Hibbe városának, hol nyugszol, állása
Ott vagyon, Krivánnak hol magas havassa,
Vendégfogadóját minden úgy szállhassa,
Szeredet tekintvén hogy meg is állhassa,

Mondván: itt fekszik az a Balassa Bálint,
Ki kevés öröm közt nyelt sok keserves kint,
Kinek írásában aki jól is tekint,
Elméje bársonyán szemlélhet skárlát színt.

[RIMAY JÁNOS SZERELMES ÉNEKEI A BALASSI-KÓDEXBEN]

KÖVETKEZNEK RIMAY JÁNOSNAK

kölenb-külenbfile énekei, jóllehet minden szerzisse szinte itt nincsen, mert mind könyvestül az Tiszába ejtették volt, amely könyvben mind épen megvoltanak, azulta együvé nem szedhették őket, csak ennyire is, azmint itt vannak.

Kiket méltó, hogy a Balassi írásátúl messze ne hagyjunk, mert Balassi Bálinton kívül csak egy magyar sem érkezhetik el víle, bár ugyan igen igyekezik is rajta. Kiről etéletet tehet, akarki az írását olvassa, azmint Balassi Bálint is így szólott felőle éltiben (mond), ha úgy mégy elő dolgokban, azmint elkezdtil, gyakorolván azt, nemhogy el nem érkeznél víle, de meg is fogsz halladni. Sőt halála óráján is ötöt vallotta Balassi helyében valónak lenni, kérvén arra, hogy az ő halálát verseivel ékesítse meg, kit éghez is vitt Rimay János, mely írássát a több éneki után helyhezítettünk.

ELSŐ

KIBEN AZT ÍRJA MEG, MIKÉPPEN HÓDOLTATTA ÖTET VENUS AZ Ő ZÁSZLÓJA
ALÁ, EGY KEGYEST ÉGÉRVÉN NEKI, KIT Ő LIDIÁNAK NEVEZ

Szólítván nevemen
Venus asszony engem,
Kezdé haraggal szavát:
Csak te vagy-é, úgymond,
Oly eszes vagy bolond,
Hogy én hatalmam javát
Kis szóddal sem kéred,
Sőt ottan keröled
Szerelem tág hálóját?

Jól tudom, mire nézsz,
Merthogymert méreg, méz
Szerелеmben elegyült,
Sok rend nagy kárával
S némely halálával
Tüzében nagy kínra fült,
Tülem elrémültél,
Nagy távul keröltél,
Szíved ellenem meghült.

De csak kár, hogy kerülsz,
Mert azhová terülsz,
Utánad vigyáztatok,
S rajtad mutatom meg,
Hogy nem mind kín, méreg,
Kit szerelemmel gyújtok,

Okost, hívet, tisztát,
Ki szómnak jó helt ád,
Igen kímélve sújtok.

Minek rossznak való
Az szerelem-háló
Felterített kötele,
Ésszel, okossággal,
Vidám józansággal
Szükség, hogy legyen tele,
Az, aki kívánja,
Hogy búval ne bányja,
S legyen áltmenetele.

Mint látom peniglen,
Téged Pallas rígen
Ehhez hozzákészített,
Minden tudománnyal,
Ki becsületet vall,
Béven felékesített,
Hogy engem is esmérj,
És udvaromban élj,
Termettel is szépített.

Hív szolgálatodért,
Mint ő maga is kért,
Minden jóvával látlak,
S reménséged ellen,
Nagy anyaikeppen
Szép kegyessel megáldlak,
Ollyal, ki képéhez
S ékes termetéhez
Kész érdeműnek látlak.

Esméred Lidiát,
Kiben semmi híját
Szépségemnek nem hadtam,
Két forgó szememet,
Gyújtó, hív szívemet
Ábrázatjában adtam,
Afelett bölcs ésszel,
Okos ítélettel
S minden javammal láttam.

Szeme hatalmával,
Ékes, szép voltával
Ő magáévá téssen,
Felejtethetlenül
Szívedbe ő beül,
S elmédbe zárva léssen,
Csak őtet óhajtod,

Mert szíved is csak ott
Minden örömet vészen.

Nézd meg csak két szemét,
Mely bév szikrákot vét,
Méltó gyuladozásra,
De mihelt betegít,
Megint gyógyít, segít,
Hord vizet oltásodra,
Hogy szintén el ne fogyj,
De neki kedvet hordj,
Kész ő megtartásodra.

Igaz szeretettel,
Tökéletességgel
Foglald te is magadhoz,
S jó szolgálatodért
Ad ő jó, hasznos bért,
Csalárdsággal sem kínoz,
Mert áldott szerelme
S hozzád való kedve
Hú leszen s rád bút sem hoz.

Angyali szép képét
S csudáló termetét
Szépítsed verseiddel,
Csak egyedül őtet,
Ily megékesültet
Tiszteljed szerelmeddel,
Kiért ő is téged
Míg él, híven szeret,
S holtáig nem felejt el.

Ládd, hogy egyedül ő,
Kihez minden illő,
Beszéd, tréfa, éneklés,
Tánc, járás, ugrálás,
Nézés, vég mosolygás,
Módjával való lépés,
Hív, buzgó szerelem,
S bódog, kinek ebben
Lehet részesültetés.

Nincs soha oly elme,
Ki őtet eléggé
Méltán megdicsírhesse,
S egyszer látott képét,
S kire jó szemet vét,
Soká elfelejthesse,
Én neked ajánlom,
Azt is igen hágyom,
Légy holtig szerelmesse.

MÁSODIK

Nótája: Már szinte az idő vala [kinyílásban]

Ne csudáld szívemet, hogy ilyen keserves,
Szerelmem tüzitől mert megsérült sebes,
Hogy attúl távol vált, azkihez köteles.

Hogy ne legyen pedig az után nehezen,
Kinél szerelminek jutalmát is érzem,
Mert ő sem gyűlöl, lám, mint eszemben veszem.

Titkos tekinteti rám kedvvel mosolyog,
Szeme szép világa rajtam gyakran forog,
Ha nem láthat, mondják, hogy értem szomorog.

Illy távol létemben én mint kívánhassak?
Ha nem, hogy felőle minden jót hallhassak,
Véle rövid napon együtt végadhassak.

Te, kegyelmes Isten, mindkettünk szerelmét
Neveljed, s tartsad meg testünk egészségét,
Foghassuk örömmel hamar egymás kezét.

Én édes Lydiám, vég légy, ne bánkódjál,
Hozzám szerelmedben mindvégig híven állj,
Isten adjon jó éjt, csendessen aludjál.

HARMADIK

Örülhetne szívem,
Látván, mely nagy szépen
Erdő, hegy, völgy zöldellik,
Bokor hangossággal,
Kútvíz új forrással
Rakódik, bévölkedik,
Az napnak világa,
Égnek új harmatja
Mindenen terjed, fénlík.

Egy csak, de az nagy ok,
Hogy ritkán mosolyog,
Szám szívem örömevel,
Hogy az távol vagyon,
Ki ezeket nagyon
Szépéthetné képével,
S ki mint képében szép,
Kedvem is vele ép
Lenne jelenlétével.

Réten, völgyen, hegyen
Mert ő hol elmegyen,
Duplált szépség követi,
Vidámb minden virág,
Azhová lépik, s hág,
Vagy szeme fényét veti,
Mindeneket vidít,
Ébreszt, éleszt, indít
Szépségének termeti.

Hogy nincs azért kedvem,
Azhol ő nincs velem,
Az nem csoda dolog,
Az madár is kint vall,
Ha társa elvész, hal,
Nincs öröme, csak bolyog,
Zöltség közt aszú fát
Keres, száll, azhol lát,
Holtig bút visel s vonyog.

Én hát, ki szépségben,
Emberi természetben
Leltem ily nagy hatalmat,
Hogy még füveknek is,
Kikben indulat nincs,
Érzékenséget adhat,
Nem csoda, hogy elmém
Kiáltván nevén
Velem gyakran hívattat.

Szíve szerint hiszem,
Hogy ő is hí engem
Titkos szava hangjával,
Tudván, hogy még élek,
Éjjel-nappal égek
Szerelminek langjával,
Szent Isten, adj látnom,
Orvosoljon bátron
Szája édes csókjával.

NEGYEDIK

Mi lelt? Azt kérdehetnéd, hogy búval bánkódom,
Gondban fáradozván gyötrődöm, aggódom.
Ezér én fáradok, nyughatatlankodom.

Nekem arra rövid szóval kell felelnem,
Mert bő beszédemmel nő s árad félelmem.
Kicsinnek ne véljed emésztő szerelmem.

Szerencse, nem tudom, minap mint rendele,
Velem egy vendéget szomszédban ültete,
Kihez szívem gyújtván kedvem neki vete.

Lőn ottan örömem szörnyű megromlásban,
Személyétől győzött szívem újulásban,
Ki általa lehet már csak gyógyulásban.

Látnád, nem csudálnád, hogy engemet megbírt,
Mert ő ábrázatja mintegy arannyal írt,
Ékes állapotja felülmúl minden hírt.

Orcája szép, teljes, kedvére mindent int,
Szép, vékony ajaka piros, mint egy rubint,
Gyors, vidám szemei, velek szerelmet hint.

Ő szép szemöldeke gyengén hajlott íja,
Kiben áll szüntelen édes mérgő nyila,
Sebesít, ha tekint, lő, ha nem esik híja.

Gyógyulhatatlan seb innen reám esék,
Kiből teljes szívem úgy elmérgesedék,
Hogy hely magán kívül nincs, hol könnyebbedjék.

Azért keservemet, kérlek, ne csudáld,
Esetem sőt szánjad, s kínom ne utáld,
Fuss, kiért szívem bús, éltem annak valljad.

Megorvosolhat még, ha ő szeretetit
Adja, s rám terjeszti vidám tekintetit,
Megvidít, tartsa meg az Isten életit.

ÖTÖDIK

Az Lengyel király tánca nótájára

Senki ne kérdjen,
Szívem mért nem végyen
Senkitül semmi vigasztalást,
S mért ne szenvedjek,
Távol is keröljek
Mások közt vígan való lakást,
Egy kegyes kívül ne szeressek mást,
S bűnnek ne adjak orvoslást.

De csak kár nekem
Rám vetett bűm ellen
Örömet egyebütt keresnem,
Hanem csak annál,
Ki kedviben éltem áll,
S ki sok jószágát nem keveslem,
Ennek jó kedvét köll várnom s lesnem,
Ne hagyjon sok bűmben elesnem.

Isten őt áldja,
S ezmellett azt ádj,
Rólam el ne feledkezhessek,
Szolgálatomnak
S érte viselt búmnak
Vígan, gyakran is örvendezhessek,
Személyem holtáig neki tessék,
S érdemem nála el nem essék.

Felgyúlt tüzemet,
Kivel ő engemet
Végzetlenől régen hevít,
Megcsendeszíti,
Magát nekem készíti,
S kimenekednem abból segít,
Édes szerelme nem is keserít,
Engem örömré mert hozzá hitt.

[HATODIK]

KIBEN ECHÓTÚL VESZEN FELELETET

Kősziklák közt lakó,
Erdő nevelt Echó,
Felelj szómra, kit hallál?
Mert minden tertínet,
Ki emberre jühet,
Nálad, tudom, nyilván áll,
Én nagy szerelmemben,
Ki lobog szívemben,
Véget valjon s mi talál?

Hát csak halál tehet
Én kénomban véget,
S éltem meg sem irgalmaz?
Sem öszült vénséggel,
Sem semmi ínséggel
Bennem meg nem ovul az?
Szívem is beszéli,
Titkon jüvendüli,
Hogy úgy lesz holtomig az.

Igaz, én is vallom,
De mi lesz jutalmom,
Sok búm hoz-é mi jókot?
Szeretűm tréfál-é?
Hívségének áll-é?
Vagy hint csak hideg szókot?
Együld meg is hurít,

Mérgivel beburít,
Vet orcámra nagy pókot.

Áldott szolgálatom,
Ha valóban látom,
Hogy csók leszen ő zsoldja,
Benne meggazdagul,
Bútúl szívem tágul,
Friss lesz éjtszaka holdja,
Orcám haloványát,
Kit szerelmivel ad,
Ha csókjával be foldja.

Oldja szívem bűját,
S éltem háborúját
Igen megcsendesíti,
Ő savány szerelmét,
Szíve keménségét
Ha már nem öregbíti,
De mi lesz zálogja,
Hogy mérgét megfogja,
Kínomot megenyhíti?

Hitit én tisztetem,
S híven is viselem,
Hozzája szerelmemet,
Kedvem meg nem veti,
Ha megismerheti
Az én törödelmemet,
Ő lesz szerelmemem,
Nála is keressem
Kedves lakóhelyemet.

[HETEDIK]

VENUS IMPUDICITIAE MATER SUAS AD LIBIDINEM HORTATUR
[VENUS, A SZEMÉRMETLENSÉG ANYJA, FELEIT SZERELEMRE INTI]

Valjon s de mi haszon,
Ha mely ékes asszony
Szépségét úgy kéméli?
Hogy minden ő hasznát,
Kit szép termete ad,
Csak egy dög férje éli?
Minden az a kedves,
Azki ha tétetes,
Javát mással is közli.

Rózsa miért kedves?
Mert illattal búves,
Szaggal sokakat táplál,
Így az a jó kegyes,
Azkinek sok nemes
Iffjú legény udvart áll.
Mit árt azok közül,
Ha ki melléje dül,
Neki kedvére szolgál?

Mint meggyúlt gyertyának,
Ragyagó langjának
Nem fogy azzal világa,
Ha több gyertyát gerjeszt,
S mindenekben ébreszt
Szép fént ő égő lángja,
Így nem fogy kegyes is,
Ha sokakra kel is
Szépséginek virágja.

Vasérc megvászlódik,
Ruha szakad, kopik,
Mihent viselésre jut,
Föld hasad, repedez,
Kezel vagyon melyhez
Járó, nagy országos út,
Kegyes megáll épen,
Fogyhatatlanképpen,
Mert kimerhetetlen kút.

Bár hát minden eszes,
Szépen termet kegyes
Ömagát megkémélje,
Iffjak barátságát,
Éltek nyájasságát
Szabadságosan élje,
Sok csók szép szók között,
Kit ezekkel közlött,
Mégfogyását ne vélje.

Venus együtt járván,
Fiával sétálván
Ez tanácsot végezé,
Felei közt hinte,
Szerelmihez inte,
S mellyekben beszegezé,
Mint ezt ő könyvében
Versi közt bévebben
Ovidius feljedzé.

[NYOLCADIK]

CONTRARIUM SUPERIORIS ARGUMENTI NOMINE DIANNAE RESPONSUM [FELELET A FENTIEKRE DIANA NEVÉBEN]

Venus, fajtalan hús,
Csipkéből tekert gúzs,
Elméknek bojtörjánja,
Szederjtermészető,
Ragadó beszédő,
Bujaságnak oltványa,
Kis gyönyörűséggel,
Soknak nagy veszéllyel
Romlásának kormánya!

Ki hihet te szódnak,
Ha nincs semmi jódnak
Állandó öröksége?
Minden, ki követett,
Tüled nyavalyát vett,
Romlott is békesége,
Senkit nem szerettél,
Azkinek nem lettél
Végre is ellensége!

Hadd, ne csald azokat,
Azkik őmagokat
Zászlód alá nem adták,
Tiszta, szép életben,
Mint rózsát szép kertben
Élteket be is zárták,
Sereged tábora
Vivő sok gonoszra
Ösvényit nem is járták.

Az a dicsíretes,
Dolgaiban nyertes,
Mint sok bölcs bizonyítja,
Gyönyörűségire
S kívánt örömhöz
Szívét [ki] fel sem nyitja,
Minden kedvelt javát,
Ki neki bántást ad,
Tüle messze hajítja.

Mennyi nyulat Athos,
Sáskát pedig Patmos,
Hybla méheket legel,
Ég sűrű csillagot,
Rét füvet, virágot,
Erdő bokrot, fát nevel,

Így szívben szerelem
Lelki öröm ellen
Annyi fájdalmat emel.

Magadnak tartsad hát
Azt a bujaság-fát
Körülnyűtt örményeket,
Kiből terjesztettél
S mind széllyel hintettél
Fajtalan törvényeket,
Engem ne háborgass,
Mert dárdám ölő vas,
Óvom az enyémekeket!

Buja Venus ellen
Szűz Diana velem
Ezeket most íratta,
Tiszta életre hítt
Vadászó társait
Kútfőből hogy itatta,
Minden kegyeseknek,
Kik bűnre nem esnek,
Énekelni is hagyja.

[KILENCEDIK]

KIBEN CUPIDÓVAL FEDDIK

Cupido, ne, nyilad, lűj vele bátor mást,
Nem várok én tőled már semmi áldomást,
Jól fölébrölt szemem nem kíván álmodást.

Eddig is szívemet héába sebhated,
Semmi jókkal fejem nem ékesítheted,
Szívemet örömmel nem teljesítheted.

Hideg reménséggel foly te égéreted,
Egyik szódat másnak háta megé veted,
S így, ki téged szolgál, méreggel élteted.

Ne csudáld, hogy félen mentem seregedtűl,
És hogy nem függhetek tovább is kezedtűl,
Távol jardogálván ezután tegzedtűl.

Iffjú s kegyes hozzám, ki tőled elfogott,
Ellened erőből még ki nem is fogyott,
Mondván, itt lelsz áldást, kint pedig s bút is ott.

Kezével kirántá nyiladot szívembűl,
Seb szegény ez, mégis [gyógyulhat] (mond) ebbűl,
Légy enyim, végy íret erre szerelmembűl.

Engedek azért én ez kegyes kedvének,
Írével élek is áldott szerelmének,
Hegyt elkerölvén te nyilad éljének.

Te hatalmad ellen véle viaskodom,
Sok nyeltem búm miatt nem lesz immár gondom,
Vígan állva, járva énekemet mondom.

[TIZEDIK]

SZÉP EGYNEHÁNY SZERELMES VERSEK

Én édes Ilonám,
Tizedik bölcs Múzsám,
Kinek szavát nem unnám,
Te vagy negyed Charis,
Okosabb annál is,
Kit méltán kedvelt Páris,
Három asszony között,
Kik közt ítélet lött,
Venus vagy, ki almát vött.

Vasat győz jó acél,
Bír kard ellen páncél,
Velem pedig szépséged,
Szép szád teljes mézzel,
Nyelved bölcs beszéddel,
Nagy is az emberséged,
Kévánom, hogy bánat
Ne szálljon soha rád,
Ép legyen egészséged.

Mert az te szerelmed
Engem úgy környülvett,
Mint pézsmát ó szelence,
Az én szívem kívül
Szintén úgy hívült el,
Mint tűz miatt kemence,
Mert te szépségedbe
Szívem úgy merült be,
Mint tengerben Velence.

Boldogíts kedveddel,
Éltess szerelmeddel,
Ne vess meg szerelmemért,
Kivel engem égetsz,
Égetvén emésztesz
Bennem minden élő vért,
Csak érted hervadok,

Szívemnek bűt adok,
Rólad való gondom sért.

Szerelem, micsoda
Tövisbűl szűtt csuda,
Hegyével sokakat sért,
Mert fogását neki
Nehezen lelhetni,
Jelesben hol meg nem ért,
Idűvel peniglen
Megérhet eszében,
Kit okosság jól rá mért.

Minden betegséget
Orvos megenyhíthet,
De az orvos nem szenved,
Azki nem egyebtűl,
Csak szeretűitűl
Minden gyógyulást vehet,
Nekem is te lehetsz
Orvosom, ha szeretsz,
Éltem kedvedben lehet.

Ajánlom ez könyvvel
Magam mindenemmel
Tűkűletességdben,
Gyámolj jű kedveddel,
Éltess szerelmeddel,
Viselj fottig kedvedben,
Sok jűd szaporodjék,
Bűd halma omoljék,
Kűnny száradjon szemedben.

Finis

[RIMAY JÁNOS MEGKOMPONÁLT VERSGYŪJTEMÉNYE]

Az jó emlékezetű, Istenben idvösségesen nyugovó
NÉHAI NEMES ÉS NEMZETES RIMAY JÁNOSNAK
Istenes Éneki következnek

[ELSŐ RÉSZE]

[I] PSALMI LI. PERIPHRASTICA EXPLANATIO
AZ ÖTVENEGYEDIK PSALMUS MAGYARÁZATJA

Nóta: Legyen jó idő csak

Könyörülj énrajtam, Úr Isten, s irgalmazz,
Lelkem mert megrútult, s körülötte bűn s gaz,
Majd az kárhozat is rajtam elhatalmaz,
Sokságú irgalmad ha meg nem oltalmaz.

Lelki fekély ellen csak te vagy jó orvos,
Ki tüze füstitül én lelkem is kormos,
Bűnömnek szennyéből azért engem kimoss,
Tisztíts vétkeimből, ne legyek illy piszmos.

Érzem és ismérem, hogy nagy álnokságom,
Elöttem áll bűnöm és tött gonoszságom,
Ki miatt elveszett kedvem s vigasságom.
Ételre, italra sincsen kívánságom.

Nem csak az bőrömré vétkem enyve ragadt,
Belől bélemre is de rút mérge fakadt,
Nincsen olly rész bennem, kire rüh nem akadt,
S ezmiatt való bűm éjjel-nappal faggat.

Bűn fészkebe penig még akkor akadtam,
Mikor én anyámnak méhébe fogontam,
Első téjjel együtt az bűnt szoptam, nyaltam,
Onnan való magból bűnre így ágaztam.

Te bölcseségednek útain viseltél,
És titkaid között oktattál s neveltél,
De kitévelyedtnek, im azokból leltél,
És az ítéletben engemet meggyőztél.

Tenéked vétkeztem, ellened tók gonoszt,
Ki most szentségemben és érdememben foszt,
Jutalmul béremben ördög hév poklot oszt,
Fejemrül, Istenem, vond le azt az rút koszt.

Ne kéméld éntőlem irgalmadnak íret,
Szívtasd ki lelkennek azzal gennyedt rühét,
Hallhassák mások is használható hírét,
Kire pokol és bűn vonta nyilas íjét.

Izsóppal hints engem, s tisztulást úgy veszek,
Belől Lelkeddel moss, s hónál fejérb leszek,
Előzz meg kedveddel, míglen el nem veszek,
Kiről örömben néked áldást teszek.

Te bölcseségednek útára emelél,
És titkaid között oktatal, nevelél,
De kitévelyedtnek, im, azokból lelél,
És az ítleben engemet meggyőzél.

Mint ne győzhetne is igaz ítlebed,
Hol semmi mentséget nem lelek ellened,
Könyörgök, inkábbblan előzzen meg kedved,
Mert bév irgalmaddal híres köztünk neved.

Adj én hallásomnak víg örömet azért,
Hadd, romlott tagaim vegyenek már új vért,
Elfordíts orcádot vétkimtől Fiadért,
S nyomd el álnokságom, lelkem mert hozzád tért.

Fertelmetlen, tiszta szívet teremts bennem,
Igaz és szent Lélek hogy lakhassék velem,
Bűn s ördög hatalmat ne végyen ellenem,
Adj győzedelmesnek ezek ellen lennem.

Az te színed elől el ne vess engemet,
S ne foszd szent Lelkedtől meg is én mellyemet,
Idvözítésedben tartsad örömet,
S Lelked erejével tölts meg is keblemet.

Lelkennek te Lelked légyen fejedelme,
Azmint az parancsol, ahhoz légyen kedve,
Semmi rossz vétkeknek ne legyen engedve,
Hogy kikért előtted lehetne megvetve.

Így téríthetek meg utadra sokakat,
Kik mégis követik ő álnokságokat,
Megmutatom nékik az ő romlásokat,
S intem, hogy elhagyják ő gonoszságokat.

Vérontás terhétől mentsed meg fejemet,
S azzal szép áldásra oldd meg is nyelvemet,
Térítsed meg épen örvendezésemet,
Érezhessem bennem kész idvösségemet.

Az én ajakimot nyisd fel jó szélessen,
Hadd mondjon szám néked hálákot kedvessen,
Minden népek között én nyelvem hirdessen,
Hogy az te nevedben minden szent hihessen.

Ha áldozatokban kedved gyönyörködnek,
Bakvért tűzre béven oltáron öntenék,
S nagy lang között kövér tulkokot égetnék,
S füstöt így azokból égben eresztenék.

De az az áldozat előttem nem kedves,
Hanem bús s tört lélek, ki büntől félelmes,
És megepedett szű, bánattal keserves,
Ebbe gyönyörködöl, s ehhez vagy figyelmes.

Szemeid Sionon megkönyörüljenek,
Jeruzsálem fali hogy megépüljenek,
Az benne valók is békével éljenek,
Borjúkkal oltárid hogy megbévüljenek.

Dicsősség tenéked légyen az egekben,
Úgy most is mindvégig, mint volt eredetben,
Akadált ne leljen semmi dolog ebben,
S teelőtted bálvány ne álljon meg helyben.

[II] MÁS

Kiáltok hozzád mélységből,
Uram, ments ki ez ínségből,
Hatalmadot nyújts ki mennyből,
S gyógyíts meg lelki sebemből.

Vallást tészek magam ellen,
Vagyok sok bűnnel éktelen,
Ártatlanságom éptelen,
Veszek, ha versz, mint érdemlem.

Ne menj velem ítéletbe,
Mert úgy esem kísértetbe,
Tégy részt inkább bév kedvedbe,
Ki gazdag vagy kegyelmedbe.

Számba ne írd sok vétkeket,
Mert megterheled lelkeket,
Érzem igen esetemet,
Emeld földről fel fejemet.

Pörben ne szállj, Uram, velem,
Mert sok tanú áll ellenem,
Nem is tudnék mit felelnem,
Pokolban kellenék mennem.

Irgalmadban bévséges vagy,
Tűrő voltod is elég nagy,
Érdememben hát hátra hagyj,
S ingyen való zsoldot is adj.

Tekints Fiad halálára,
Lelkem terhes váltságára,
Függeszteték keresztfára,
Bűnömet vévén vállalára.

Ő már előtted szentségem,
Vére tökéletességem,
Nem veszhet el nálad bérem,
Mert ő előtted érdemem.

Vidám orcával tekints rám,
Hadd enyhődjék meg nyavalyám,
Pirosíts meg fonnyadt orcám,
Hogy áldhassa nevedet szám.

Harmatoztass rám bév áldást,
Minden jókkal fejemet lásd,
Hitemben adj igaz vallást,
Ne tiszteljek helyetted mást.

[III] MÁS

Reménségem te légy nékem,
Nagy hatalmú, bölcs Istenem,
Tőled legyen segítségem,
Mikor terhel én sok vétkem.

Bűnnel noha éltem rútt,
Álnoksággal szívem burult,
Ne légy mégis mellőlem múlt,
Látván, hogy igyem rád szorult.

Por hamuból én eredtem,
Sok szennyet ezekből rám vettem,
Kiben úgy is keveredtem,
Hogy tisztulttá most sem löttem.

Senki nincs előtted igaz,
Minden mi érdemünk csak gaz,
Mennyországban részt vehet az,
Kinek jó voltod irgalmaz.

Szükség tehát mindeneknek
Kincsét kérni kegyelmednek,
Hogy természeti kedvednek
Lágyítson ítéletednek.

Félen tévén érdememet
Rád hagyom én is igyemet,
Töltséd így bé szükségemet,
Hogy idvözítsed lelkemet.

[IV] MÁS

*Quae laedunt oculos festinas demere, si quod
Est animum, differs curandi tempus in annum.*

[...Ha bármi bántja szemed, de sietsz azt róla levenni.
Miért vársz esztendőket is akár, ha kórság lelked emésztí?]

Ó, ki későn futok lelkem orvosához,
Ki bizonyos íret nyújt gyógyításához,
Sok esküvéssel is köti magát ahhoz,
Hogy minden órában kész orvoslásához.

Szemem fényében tött kis szálkát, avagy port
Kicsiny ideig is nem szenvedhetem ott,
Lelkemen peniglen rút fekély fokadott,
S arra nem fül elmém, jóban olly akadott.

Életem Istentől eltávozott s hódult,
Bolygó, rühes juhkínt, ki pusztára szorult,
Mint havi vér ruha, igazságom olly rút,
Érdememnek rólam az gypja is elhullt.

Nagy restségem mégis tunyasággal terhel,
Noha szegény lelkem csak meg nem hal éhhel,
Rút kárhozatnak is maradott bennem hel,
Csak az Isten keze szakaszthat tőle el.

Christus, igaz pásztor, Istennek szent Fia,
Juhod seregének te tudod, hány híja,
Kilencvenkilencnek valjon századikja,
Nemde én vagyok-é mentül rosszabbikja?

Egyedül csak te vagy, ki engem, szegént, szánsz,
Romlott mivoltomban kedvedtől el sem hánsz,
Sebeimmel, mint hú samaritanus, bánsz,
Üdvözültnek lenni kegyelmedből kívánsz.

Engedj bűneimből igaz kifordulást
S azoknak rútságán szívemben pirulást,
Hogy mikor elérem ez világi válást,
Nyerhesse el lelkem az szép boldogulást.

[V] MÁS

Ad notam: Valaki azt hiszi, hogy nyer[jen]

Ó, kegyelmes Isten,	nézz szépen	reám, nyavalyásra,
Terjeszd ki fényedet	s kezdet,	ne bízz és hagyj másra,
Ne vesd is éltetemet,	kedvemet	megszomorodásra,
Gerjeszd fel inkább szívemet	áldozatul	víg áldásra.

Bűnöm piros szennyét	s kék mérgét	vesd el színed elől,
Irgalmad szentségét,	hó színét	viseld rajtam fellyől,
Tisztogass vizeddel,	lelkeddel	engem kívül-belől,
Hogy el ne szaladjak, váljak igaz, hív oltalmad mellől.		
Édes, hív pásztorom,	Christusom,	emeld fel botodot,
Legeltess, vezérelj,	hol jó hely,	s őrizz mint juhodot,
Halljam édes szódot,	s add jódot,	ne vess rám rossz gondot,
Szerencsémben, életemben csak te szabj és rendelj módot.		
Inkábblan kedvezhetsz,	mint verhetsz,	mert kegyes szívű vagy,
Könyörülni szeretsz,	meg nem vetsz	senkit, vagy kis, vagy nagy,
Jól érzed sebünket,	vétkünket,	mert vagy lelki hadnagy,
S úgysem vetsz előled senkit, [te] irgalmad mert elég nagy.		
Vettem életemet,	fejemet	lábodnak zsámolyul,
Mint illy bűnös féreg,	míg élek,	tartalak hű gyámolul,
Tudom, kárhozatnak,	pokolnak	nem vetsz martalékul,
Mert meghitt lelkem igen tart is hív paizsul s árnyékul.		

[VI] MÁS

Nóta: Siralmas nekem idegen földön

Örök életnek,
Szép idvösségnek
Kincses fejedelme,
Gondolat felett
Bév dicsősséged
Áll rajtunk terjedve.

Foghatatlan vagy,
Széli, hossza nagy
Irgalmasságodnak,
Gyakor sértése,
De mértéklése
Vagyon haragodnak.

Látván sebünket,
Undok vétkünket,
Kettőt cselekedel:
Egy kézzel sujtolsz,
Mással orvosolsz,
S hamar megbékéllel.

Borodhoz olajt
Edényedből hajt
Sebünkbe jobb kezed,
Mint Szent Lukácsnál
Szép példával áll
Erről emlekezet.

Mi fájdalmunkba,
Jajgatásunkba
Vétkünket fedezed,
Tisztulásunkra,
Gyógyulásunkra
Gondunkot felveszed.

Gennyedtségünktől,
Rothadt sebünktől,
Te meg nem irtózol,
Szomjúságunknak,
Forróságunknak
Italt, oltást hozol.

Ez az jó orvos
Utálatlan mos
Rólunk minden szennyet,
Ő gyermekinek
Kő s vessző helyett
Ád zsíros kenyeret.

Óh, áldott bévség,
Buzgó kegyesség,
Lelkünk édes étke!
Kiből ki nem szívt
Idvözítő ízt
Eddig senki vétke.

Csak phariseus
Tölt kevélysége
Részt ebben nem vehet,
De publicanus
Üresült keble
Véle béven telhet.

Nékem is látnom,
S ádd tapasztalnom
Ezt az dicsőiséget,
Kiben mi vétkünk
És gyakor sebünk
Nem ér soha véget,
S bév áradásra
Soha látásra
Nem mutat feneket.

[VII] MÁS

Nóta: Legyen jó idő csak

Boldog, kinek vétkét az Úr megbocsátta,
És sok álnokságit békéltet s takarta,
Érdemlett haragját hozzá nem mutatta,
Sőt sok áldásival ezek felett látta.

Sokan voltak illyek: S többek közt, ím, egy én,
Mindennap rihem kél, de az Úr írral kén,
Gyakorta tévelygek bűnökben hevervén,
De nyájához térít az Úr felkeresvén.

Méltó édes ízit ez Úrnak ismerni,
Ki ilyen kegyessen szokott bűnöst verni,
Sőt hogy idvösséget tudnék érdemleni,
Halálra kellett Szent Fiának menni.

Honnan vadnak ezek, s micsoda érdemből?
Csak az ingyen való merő kegyelemből,
Gazdagot ő térszen, mint nagy Úr, szegényből,
Akit elválasztott magának kedvéből.

Mert mihelt kit választ, azt azonnal híja,
Szent ismételre Igéjéből bírja,
Fia érdeméből meg is igazítja,
S igazulás után élő könyvben írja.

Ez az idvösségnek kútja és folyása,
Sem mélység, magasság ezt félre nem ássa,
aki egyebet vall, kérem, jól meglássa,
Tévelygő ösvényre lábát ne hágtassa.

Az híveknek számát erős pecsét tartja,
Sem bűn, halál, ördög azt fel nem szakasztja,
Szerelmétől őket el nem is választja,
Mert minden dolgokat Úr javokra adja.

Áldott légy örökké, én édes Istenem,
Hogy édességedet kóstoltatád velem,
És morzsalékidban részt engednél vennem,
Úgy, hogy érdemlenék kölykeid közt lennem.

Mosd, fődözd, töröld el sok álnokságimot,
Szenvedd tőrészel is el ugatásimot,
Add szívből bánhatnom téged bántásimot,
S ne hadd erejekben az én vádlásimot.

Ámen, bizony beszéd, minden szód ezen áll,
Aki benned hiszen, nem árt annak halál,
Mindeneket biztat bév kedveddel Szent Pál,
Hiszem hát, hogy rám is kész idvösséged száll.

[VIII] MÁS

Azon nótára

Hívek, keresztyének, jer, ne tévelyegjünk,
Szentírásból nyújtott igaz úton menjünk,
Semmi hitetéssel arról el ne térjünk,
Erőt az Istentől mi hitünknek kérjünk.

Istennek ereje az Evangéliom,
Kinél idvösségre nincsen bizonyosb nyom,
Több sok szerzett vallás mind csak félfelé von,
S bujdosat té-tova, de ez megnyugtat honn.

Szelíd és egyigyű ez a szép tudomány,
És szelíd elmét is értelméhez kíván,
Mert ki ezt fondálta, az is szelíd Bárány,
De bizonnal tudja, hajunk szála is hány.

Publicanusokhoz vagyon ennek kedve,
Bűnök fájdalmával kik vadnak terhelve,
De kik érdemekkel járnak felemelve,
Mint phariseusok, hátra vadnak vetve.

Nem érdemli ennek egyéb senki kedvét,
Csak kire ruházta ő maga érdemét,
S ártatlanságával megszentelte éltét,
És ez ékességgel adta hozzá léptét.

Miként sárarannyal tetéig tölt ládát
Benne valójáért ki-ki kedvesben lát,
Bizonnal hiheted, hogy idvösség úgy áld,
Ha Christus érdemét színezheted jól rád.

Csak ez egy színt nézi mibennünk az Atya,
S ennek vagyon nála csak kedves illatja,
Kinek lehet valjon örök kárhozatja,
Kit mentté tött az egy Christus áldozatja?

Tökéletesekké ezáltal löttének
Mindazok, nevével akik szenteltetnek,
Biztató lelkétől ők vezéreltetnek,
S jó reménség ellen nem is kételkednek.

Szép zálogunk vagyon, Úrnak vacsorája,
Csak jó készüllettel járuljunk hozzája,
Édes lakodalmot léel ott lelkünk szája,
Mert fő testamentom vagyon benne zárva.

Ajánlattatik ott Christus teste s vére,
Lelkünknek, hitünknek legfőbb eledele
És halála által keresett érdeme,
Hogy nálunk maradjon az emlekezete.

Emlekezzünk azért meg ez szép érdemről,
És ne is reménljünk életet egyébtől,
Így kifeselhetünk az sok tévelygésből,
S talám nem is botlunk nagyot kevélységből.

Szép világosságnak mi fiai legyünk,
Minden hivatalban ártatlanul éljünk,
De okkal jutalmat abból ne reménljünk,
Éptelenségükön sőt inkább törődjünk.

Adjuk az Istennek meg az dicsőséget,
Ki bennünk toldozza az éptelenséget,
Miben mutathatunk tökéletességet,
Ha ő nem nyújt nekünk mennyből segítséget.

Magáét magáért koronázza bennünk,
Nincs mit magunkéból eleibe vinnünk,
Mint haszontalanok, bátor ne kérkedjünk,
Sőt alázatosan ő kedvével éljünk.

Alázatosságban ha talál bennünket,
Szépen felemeli lehajlott fejünket,
Étellel bétölti az mi éhségünket,
És meggazdagítja mi remenségünket.

[IX] MÁS

Nota: Siralmas nékem

Oh, Uram Isten,
Melly távol estem
Az igaz, járt úttul!
Eltévelyedtem,
Mély sárba léptem,
S mocskosultam rútul.

Erőtelenné
És éptelenné
Bolygás miatt löttem,
Néked sok vétket
S rossz engedelmet
Törvényednek töttem.

Egy cseppni szentség,
Kívüled készség
Nincs bennem az jóra,
Istenes élet
Rám csak úgy illhet,
Mint korom az óra.

Nincs bennem épség,
Erő s egészség
Tetémtől talpiglan,
Bűn mélységébe
És tengerébe
Merültem torkiglan.

Mint egy tükörből,
Szent törvényedből
Látom nyavalyámat,
És abból való
Meggyógyulható
Fogyatkozásimot.

Nagy, meredek hegy
Az te törvényed,
Kór azt nem hághatja,
Tetejét látja,
De nem járhatja,
Szent Pál azt vallatja.

Látom s javallyom,
De nem tarthatom
Meg az javallt jókot,
Az testi törvény
Elmémbé örvény,
Nemz akadályokat.

Lélek az testtel,
Mint ellenséggel,
Harcol, tusakodik,
Lelkiekhez rest
Földi, agyag test
Bűnhöz ragaszkodik.

*Vétkék halomja
Az lelket nyomja,
Pihenést sem vehet
Fojtó ködében,
Kedves egében
Ha részes nem lehet.*

Nagy orvosságot
Irgalmasságod
Lele nyavalyánknak,
Kiért mindnyájan
Vallhatunk nyilván
Kegyelmes Atyánkat.

Törvényed terhét
Mert épen vetéd
Testesült Fiadra,
Éptelenségünk
Őbenne nekünk
Teljék igazságra.

Így igazulást
Kívüle tehát
Én sem kereshetek,
Hajlandó voltom
Ejt minden módon,
S mit érdemelhetek?

Christus érdeme,
Kedvének helye,
Kiben megnyugodtál,
Ez egy köszálon
S fundamentomon
Mi idvösségünk áll.

Mert csak ő nyomta
És sajtollotta
Azt az erős sajtót,
Ki által mutat
Igyenes utat
S idvösségre ajtót.

Ezzel tenéked
Légyen dicséret
Illendő áldással,
Kérlek, kedvéért
Mindvégiglen légy
Hozzám áldomással.

[X] MÁS

Egyedül tebenned,
Mellém híván neved,
Szent Jehova, reménlek,
Hív ígíretedben
S fiad érdemében
Bizom, hol járok-kelek,
Tebenned nyugodván,
Mint lelkem oszlopán,
Minden jókkal bételek.

Szégyenvallott orcát
Valjon azon ki lát,
Ki fölött kinyúlt karod?
Vétkes voltában is
Nincs köztünk csak egy is,
Kinek vesztét akarod,
Csak hogy benned higgyen,
Reá vigyázz igen,
S haját is számán tartod.

Nem tilt vétkes volta
Tőled senkit soha,
Sőt azokat szólítod,
Eltévedt voltokat
Te magad is szánod,
S utodra igazítod,
Búsult haragodot

Azon, ki megbántott,
Csuda, mint lágyíthatod.

Végzetetlen örvény,
Tekinthatetlen fény,
Ható és bév kegyelmed,
Nagy könnyen kedvet nyér
Fiadból kifolyt vér,
Ránk ha haragod terjed,
Vessződét téríti,
Kezedet enyhíti,
Lelkünket hogy ne verjed.

Fiad áldozatját,
Mint lelkem zálogát,
Én is tartván hitemben,
Sok bűm s bűnöm között,
Melly már megtört, főzött
S kínozott minden ízemben,
Magam reád hagyom,
Mert hitelem vagyok,
Hogy velem léssz igyemben.

Ha te velem lésszesz,
S életemnek kedvezsz,
Kivel mit gondolhatok?
Bűnömtől tágulván
S bűmtől szabadulván
Könnyűszerrel járhatok,
S amikor parancsolsz,
Vagy hívatsz magadhoz,
Készen elő állhatok.

Hogy ezt tedd énvelem,
Ne nézz abban engem,
Vagy bűnöm akadályát,
Hanem magad frigyét
S Fiad szent érdemét,
Ki megkérlelt, Szent Atyját,
Te vagy mi örökünk,
S tarts meg végig köztünk
Christusunk felkölt napját.

Csak ő az élő kút,
Hozzád vezérlő út,
Mint szent igédből értjük,
Mi szomjúságunkot
És fáradtságunkot
Csak nála enyhíthetjük,
Te nagy jó voltodot
S irgalmasságodot
Ő kedvével vehetjük.

Dicsíret, dicsőség,
Egyenlő tisztesség
Néki legyen teveled,
Mert ő érdemében
És engedelmében
Tölt néked minden kedved,
Melly bétölt kedvedből
Kérünk, s kegyelmedből
Sok vétkünket elfeljd.

MÁSODIK RÉSZE

melyben ez világi életünknek állapotjából származó akadályoknak orvosló eszközt szedegethetjük elménkbe

[XI]

Si fortuna sonat, caveto tolli,
Eadem si tonat, caveto mergi.
[Szerencse szavára nem kell, hogy röppenj,
De el se rejtőzz, mikor rád dörren.]

Nótája: Eredj, édes győrőm

Vitézség embernek föld felett élete,
Sok nyavalyáiban Szent Jób ezt értette,
Mikor kísértette
Az Isten, s próbáin nyertessé is tette.

Nincs itt semmi java embernek, ezt érts meg,
Csak hogy idvössége útát itt leli meg,
Hogy ha Istenének
Enged, és magában helt ad igéjének.

Ez ez világ rakva ámitó méreggel,
Sokakat gyúlaszt fel maga szerelmével,
Könnyen is hitet el,
De végre ördöggel pokolba vitet el.

Higgyed, hogy óva kell asztalánál lenned,
Nem kell ő étkében mindjárt héven enned,
S meg kell mértéklened,
Hogy mennyit kell hozzád ő borában vened.

Mert ha ez az Circe egyszer megrészegít,
Istenes dolgokban elmédben megszédít,
Lelkedben megsebhít,
Kárhozatra benned sok utakat épít.

Ulysses szolgái, tudhadd, mint járanak,
Ez Circe szavának, akik helt adának,
Barmokká válának,
Uroknak fülei de bédugatának.

Mi is Ulyssesnek példáját kövessük,
Ez Circe szavára fülünket békössük,
Beszédét megvessük,
Ő gyönyörűségét csúfoljuk s nevessük.

Idvösségre lelkét, hidd meg, az tarthatja,
Aki végig Christust ép hittel vallhatja,
Bálvánt elhagyhatja,
S ez világnak mézét szívből utálhatja.

Ő szép mézes java tessék egyebeknek,
Christus pohárt köszönt az keresztyéneknek,
Kit hittel nyeljenek,
S kárhozatra abból ne részegedjenek.

Igát, keresztet is rendelt pohár mellé,
Hogy természetünket vélek mértéklené
És megenyhítené,
Csak ne tegyük őket nálunk kelletlenné.

*Tetszik is hát nekünk ő harcos zászlója,
Hogy ne ártson nekünk ördög ál hálója,
Kiben népét rója,
Keresztével Christus de híveit ója.*

Kicsiny, rongyos sereg, utált vagy, de ne féll,
Kemény szenvedéssel sok kereszt alatt éll,
Elmúlt már az éjfél,
Idvösséges napod nemsokára felkél.

Elérkezik Christus ő dicsőségében,
Vég lesz ez világnak gyönyörűségében,
Hívek ínségében,
Beszáll az igaz hit várt reménségében.

[XII] ENCOMIA VIRTUTUM
[A VIRTUSOK DICSÉRETE]

Nóta: Legyen jó idő csak

VIRTUS, lelki jóság, kit sok bölcs magasztal,
Méltán, mert az minden jókkal rakott asztal,
Kinél örvendőket bánat nem aggasztal,
Minden ékességet mert ránk ez akasztal.

HITtel mellesleg ül anchorás REMÉNSÉG,
Ő szomszédságában SZERETET is ott ég,
Kőoszlopot fogott által az ERŐSSÉG,
Bort vízzel elegyít az MÉRTÉKLETESÉG.

OKOSSÁG kígyóval tekerte ált karját,
Markában fejestül de fogta fulánkját,
Mértékkel IGAZSÁG tartja kivont kardját,
TÚRÉS is szemléli ő csendes bárányát.

Ez asszonyok körül forog sok szolgáló,
Mindenik szükséges, nagy haszonra való,
MAGNANIMITÁSSal kedvvel adakozó,
S az szép JÓZANSÁGgal nyájasságot hozó.

Ki ne kívánkoznék ez asztalnál enni
S ez szép asszonyoknak ő kedvekben lenni,
Kik szeretetiben csak részt is jó venni,
Nemhogy ő karjokkal meg is öleltetni.

Csak egyikének is kedves nyájassága,
Nemhogy többinek is boldog társasága,
Rossz ember, kinek nincs ide kívánsága,
Érdemli, hogy légyen ő süvege sárga.

Béfogadnak penig ők mindent magokhoz,
Akik józan elmét hoznak asztalokhoz,
Egy szívvel, lélekkel nyúlnak ők dolgokhoz,
Akadált közzéjek semmi dolog nem hoz.

Úr Isten, tégy nálok engem szerelmessé,
Hogy általok légyek előtted kedvessé,
Légyen szépségektől elmém éli frissé,
Lelkem angyalok közt szép tekintetessé.

HIT nevelje bennem te szent félelmedet,
Ne vegyem kétséggel ígirt kegyelmedet,
Kövessem mindenben egyetlenegyedet,
Ki vérével váltán nékem meg kedvedet.

Minden próbáimban REMÉNSÉG tápláljon,
Ő vasmacskájával tőlem el ne álljon,
Égő, hú SZERETET velem járjon, háljon,
Szódot el ne adjam ember találmányon.

Minden dolgom folyjon MÉRTÉKLETESSÉGgel,
Éltem kedves légyen, mint nyár kies éggel,
Vékony szerencsét adj inkább egészséggel,
Hogynem aranyágyam terheld betegséggel.

Jó s gonoszt ismérő OKOSSÁGgal segíts,
Ártalmas dolgoknak útáról eltéríts,
Hasznosoktúl penig félen ne tévelyíts,
Kihajlott voltomban hozzád egyenesíts.

Add az IGAZSÁGnak kezemben mértékét,
Tudhassam megadni mindennek értékét,
Egyaránt gondolván, mire köz- s főrend kért,
Gazdagért megvétnem ne hadd az szelíd vért.

Mord természetet fojts bennem NYÁJASSÁGgal,
Fösvénységet pedig kész ADAKOZÁSSal,
Ne bocsássak senkit szomorú orcával,
Aki élni akar erszényem javával.

TŰRÉS nélkül pedig ez az élet sovány,
Próbára ennélkül azért engem ne hányj,
Ha ezzel megáldasz, bár szolgáljul kívánj,
Terehviseléstül nem leszek halovány.

Olts ERŐSSÉGet is, könyörgést szívemben,
Az légyen oszlopom minden keservemben,
Ne tántorodjam el sok kísértetemben,
Kit test, világ, ördög szór rám életemben.

Kövessen engemet az SZEMÉRMETESSég,
Ki minden dolgunkban ékesítő szépség,
Fertelmességünkben ezáltal lehet vég,
Ha ez vezet minket, mint lovat zablás fék.

Megmondhatatlan szép az MAGNANIMITÁS
Válthatatlan társul azért ezzel megláss,
Ki után szálljon rám az mennyei áldás,
S ám élje világát feslettségben bár más.

VIRTUS lelki jóság, buzgó, szép forráskút
Kinek italától nem lát senki kint s bút,
Terjedjen előttem hozzád vezérlő út,
S benned mosakodván ne legyek bűnnel rút

VIRTUS, örvendetes, kinyílt lelki rózsa,
Légy szédült fejemnek hívító orvosa,
Jó illatú vized lelkem szennyét mossa,
Minden rossz vétkeknek légy bennem gyilkossa.

Sugár szárnyaidon viselj egészséggel,
Kövesselek téged engedelmességgel,
Hadd teljék tőled meg szívem csendességgel,
Lelkem pedig mennyben örök idvösséggel.

[XIII] MÁS

Ez világ, mint egy kert;
Kit köeső elvert,
Napról napra veszten vész,
Vagy mint senyvedt zsindel,
Kit ó házról széllyel
Té-tova hány nagy szélvész,
Ő mint romlandó ház,
Elveszendő szállás,
Jóktúl üresült rekesz.

Mindenütt való hel
Rakva sok veszéllyel,
Nyugta nincs embereknek,
Kit-kit bánat sebhít,
Bút öröm nem enyhít,
Vége nincs keservének,
Árad sok veszélyek,
Sér mind szívek, fejek,
S halál vége ezeknek.

Felbomlott békesség,
Ki miatt sok épség
Álgyúk súllyával romol,
Nagy, roppant seregek
Egymással ütköznek,
Hol sok ember s vér omol,
Vitézül nyert szépség
S karddal lelt nyereség
Vitézek közt eloszol.

Táborban hideg szél
Az nap melegével
Hol hidegít s hol hevít,
Éhséggel szomjúság
S nagy nyughatatlanság
Mindentől kedvetlenít,
Mégis az vitézség
Az harcra buzdul s ég,
Ha kit az tisztesség szít.

Katonaszerszámban,
Jó lovaknak hátán
Vitéz iffjak forgódnak,
Az jó hírért, névért
És az tisztességért
Jó kedvvel vagdalkoznak,
Arra, ami nehéz,
S az szép böcsület néz,
Szívek szakadva futnak.

Nem gondol halállal,
Sebbel, fájdalommal,
Mikor vív ellenséggel,
Bátran vagdalkozik,
Vitézül forgódik,
Piros vérrel ugyan él,
Ha mit kardjával nyér,
S haza haszonnal tér,
Iszik nagy szeretettel.

Asztalnál vitézek
Víg örömmel esznek,
S nagy szeretettel laknak,
Köszönt pohár mellett
Sok jó szerencsét
Ők egymásnak kívánnak,
Jó kedvet mutatván
S kedvesen lakozván
Egymást ajándékozzák.

Vérrel felkölt napra,
Hadakozó óra
Sokaknak vesztére tér,
Akármelly jó hópénz,
Kit az hadban felvéssz,
Mind megérdemletted bér,
Sőt az halálos zsold,
Mint rosszul szántott hold,
Ha sok is, keveset ér.

Eloszlott sok rendek,
Mindenféle népek
Most más kardban állanak,
Elváltozott idők,
Háborgó esztendő
Különbségeket hoznak,
Kinek bút, kárt, gondot,
Kinek viszont hasznot,
Szerencsés napot adnak.

Okosson kell azért
Ez rossz időbe ért
Állapatunkot élni,
Szívünknek keservét,
Kit nap ránk heven vét,
Hogy le tudjuk metélni,
Az az jó kormányos,
Ki, ha az víz habos,
Nem tudja tengert félni.

Mint habzó tengerben,
Mi is ez életben
Evezőnket forgassuk,
Kínnal mi lelkünket,
Sok gonddal fejünket
Igen ne nyomorgassuk,
Isten sok jókot ad,
Csak szelinknek zúgtát
Csendes szívvél hallgassuk.

[XIV] MÁS

Nóta: Bizonnyal ismérem

Kerekded ez világ, gömbölyű, mint laptá,
Ritkán vált, ki őtet kezével jól kapta,
S véle keblét rakta,
És kedvelt javait vidám szívvel lakta.

Mínthogy állhatatlan, nem szűnik forgása,
Fénlik, setétlik is napja változása,
Nincs állapotása,
Gyakran szélzúgásban tetszik is morgása.

Illy maga erkölcsű s természetű népek,
Istentelenségben kik hevernek s élnek,
S vétkekben nem félnek,
Véle jól alkuszna s benne gyönyörködnek.

Lévén édes anyja minden latorságnak,
Mostohán ad kedvet s helt az jámborságnak,
Örvend gonoszságnak,
Szaporít okokat sok háborúságnak.

Légy bár olyan jámbor, mint Curius s Cató,
Tudományban oly nagy, mint Homerus s Plató,
Ki volt mindenlátó,
Ha pénzed nincs, lehetsz ehhez csak börgyártó.

Légy, mint Diagoras, olyan istentelen,
Claudius- s Neróhoz hasomló kegyetlen,
Vakmerő szemtelen,
Csak légyen sok pénzed, ülhetsz az fő helyen.

Pérez tiszteltet, éltet, magasztal, dicsírtet,
Nem hagyhat egyedül, sokakkal kísírtet,
S csaknem szentnek hitet,
Fejedelmi nevet ő szerez s készíttet.

Pénzen jár ez világ, pénz ő talyigája,
Fösvény embereknek szerelmes igája,
Mert szíveket rágja,
Ha erszények száját kezek gyakran vájja.

Ez világ bémerült az pénzszeretben,
Kevesen örvendnek az igaz életben,
Jó cselekedetben
S az isteni csendesz lelkiisméretben.

Ez volna peniglen az állandó, szép kincs,
De rajta nem kapunk, mert böcsületi nincs,
Akárhová tekints,
Pénzhez úgy ragadunk, mint az ebhez killincs.

Ki-ki inkább szeret pénzzel gazdagulni,
Hogynem életében naponként jobbulni
S elmében gyógyulni,
Maga ezzel szokott ember boldogulni.

Elmarad ez világ s minden pénzgyűjtemény,
Hát ne torkoskodjunk, mint vízi hüvelvény,
Lelkem, ne légy kemény,
Szolgálj Istenedet, nem nyél el mély örvény.

[XV] MÁS
SIBI CANIT ET MUSIS
[MAGÁNAK S A MÚZSÁKNAK ÉNEKEL]

Nóta: Legyen jó idő csak

Udvar s irégy tiszték, tőlem távozzatok,
Ki hozzátok méltó, azzal lakozzatok,
Mert hol hevek vadatok, s hol dérral borzadtok,
Kedvet magatokhoz nékem ne hozzatok.

Böcsület, térdhajtás s fő helyen ülés,
Mást elől halladás, sokaktól kísérés,
Oda álljon, hol nincs lélekben épülés,
Nékem de elmémben legyen ékesülés.

Isten félelmétől üres fejedelmek,
Kiknek állhatatlan mindenekben kedvek,
Zsoldot nékem bátor ne nyerjen szerelmek,
Ismérem, micsodás ő étkeknek levek.

Itt az nyalakodás azokat illesse,
Kiknek lelki jókban nincsen semmi része,
Méltó is, tobzódás őket terhelhesse,
Hízeltető békót lábuk csörgethesse.

Borivó hadnagyság s korcsmás kapitánság,
Tisztiben tébolygó éktelen cigánság,
Kiben csak prédára vagyon nagy kívánság,
Ha adná magát is, én vállamra nem hág.

Névvel áll ezeken csak az főemberség,
Elméjekben pedig nincsen semmi épség,
Ételre, italra hasok és bélek ég,
Ebben sok vétkek közt nincs nálok semmi vég.

Te, lelkem, Istentől sokkal több jót nyertél
Annál, mit ezekben nagynak lenni véltél,
Azt az utat nyomd csak, kire mostan tértél,
Darabos voltától, csudálom, hogy féltél.

Kevés lábnym járja ugyanis az utat,
Mellyen nyomozhatni Castalius kutat,
Gond, veríték, munka lassan hozzá juttat,
De fáradságodban, higgyed, meg is nyugtat.

Elmét ennek vize hint gyönyörűséggel,
Lelki háborút olt, s táplál csendességgel,
Tudománt együtt ad kedves bölcsességgel,
Közlet emberséget közel Istenséggel.

Itt nyersz társaságot az szelíd Múzsáktól,
Akik idegenek minden dühödt hadtól,
Ne félj öközöttük vagdalkozó kardtól,
Egyigyűk, csendeszek, üressesek haragtól.

Hasomló szövetség hasomló elmét ad,
Ő erkölcsökben is rész ragad azért rád,
Kedvével ezmellett Isten is szépít s áld,
Minden bölcs ember is nagy böcsülettel lát.

Kevés jók kedvével inkább elégedjél,
Hogynem gaz kedvében sokaknak örvendjél,
S lelki gazdagsággal jobb kenyeret egyél,
Hogynemmint ennélkül péppel kövéredjél.

Az főemberségnek érdeme böcsület,
Érdem nélkül penig hamis névvel éltet,
Egyfelől akiktől hízelkedtet, féltet,
Szitokkal másfelől visszapecsételtet.

Ne fuss szerencsének híres vásárára,
Szemedet se vessed ő gazdagságára,
Soknak oszt pénzt, tisztet nyaka szakadtára,
Irusnak Croesus is jut állapotjára.

Gazdagság sokakban nevel bolondságot,
Fösvénség által nem festnek gonoszságot,
Magától senkinek nem ad boldogságot,
Az tudomány hoz csak halhatatlanságot.

Széles szerencsére te se törekedjél,
Vékony hírnév alatt félfelő helyben élj,
Könyvek olvasásból vött jókban örvendjél,
Mi sorsot Isten ad, azzal elégedjél.

Nagy szerencséből soknak kis jó sem jut,
Kicsinyből tudomány sok jókot venni tud,
Nem mind jó, mit frissen sokszor szerencse nyújt,
Használt soknak, aki java előtt elbújt.

Hú barátságodot meg ne vond azoktól,
Kik nem idegenek az szép lelki jóktól,
Vezéreltethetsz is élethozó szóktól,
Tarts félen csak gazdag te tök s bot agyoktól.

Sok helyen sok számár visel bársonnyerget,
Senki nem érdemel pénzért böcsületet,
Ha lelkén nem tészén semmi épületet,
Testén is senyveszti az az szépületet.

Jobb szűrrel fedezzed benned az tudománt,
Hogynem tudatlanon viselsz bársonydolmánt,
Magadon el ne végy senkitől adománt,
Szabadságot szeress, az rabságot elhánd.

Ez az fő bölcsesség: üres légy vétkektől,
Félen is menj lakni sok gaz emberektől,
Különbséget viselj az ő erkölcsöktől,
Alázd meg magadot, s függj az egy Istentől.

Sok dolgot bár ne tudj, füstös, aranyas-é,
Úgy, mint Chymaera is szarvas vagy szárnyas-é,
Ezt pedig jó tudnod, ha nem szép mondás-é:
Ki magáé lehet, az ne legyen másé.

Magadot magadnak ad meg az bölcsesség,
Lelki szépségünkre kiből foly elégség,
Az ő kincse soha meg nem rothad, sem ég,
S legyen szómban erről itt immáron jó vég.

[XVI] MÁS

Hitető Szerencse, nem kell ajánlásod,
Globisos az lábod, nincs helyben állásod,
Szárnyas vagy, nem csuda, ha múló áldásod.

Hajtalan kopaszság benned nagy csalárdság,
Kétségest mutatsz mind, mert nézésed vakság,
Kezed ajándékja hitető álnokság.

Rút, hajas homlokod merő vakmerőség,
Nincs soha karodban vastagság s erősség,
Színed rút, halovány, vagy rettenetesség.

Forgandó szerencse, így miért íráttál?
Gördülő golyóbis lábod alatt miért áll?
Nem azért-é, kedves hogy csúsz, fogy, inog, száll?

Szárnyaid is tetsznek vállaidon lenni,
Mert tanultál rajtok ide s tova menni,
Nem szoktál vacsorát, hol ebédlesz, enni.

Egyik kezed elő, más hátra csügg néked,
Mert mit elül nyújtasz, meg vissza te kéred,
Zabla nélkül hagyod tartania féked.

Írják, hogy homlokod hajas és borzadott,
S mint vak, javaidot nem érdemre adod,
Sőt az nem méltókot öblödben fogadod.

Látszik kopaszság is hátul az fejeden,
Jegyzi, hogy kit te szülsz, kényes fejedelem,
Értéke koptával lesz végre áll helyen.

Híg, fonnyadt karjaid valjon mit jegyeznek?
Csak, hogy kiket hordasz, bátrak nem lehetnek,
Kicsiny botlással is ottan eleshetnek.

Színed, mint hóhérnak, halvány, nem egyébért,
Hanem hogy szüntelen ontasz azokból vért,
Akik te zsoldodból várnak jutalmul bért.

Így írt az okosság régen meg tégedet,
Melly megmértéklette mindenben képedet,
Hogy ki-ki félhesse forgó kerekedet.

Bízásban várhatni nyarat hideg télben,
Avagy tiszta időt zúgó, felhős szélben,
Hogynem állandó jót te természetedben.

Adja azért Isten, minden ismerhessen,
S téged, amint illik, csak úgy szerethessen,
Öröm után tőled bűt is reménlhessen.

Én is, ki sok jómban gyakran rettegtelek,
Zászlód árnyékában forogván féltelek,
Csak úgy böcsülhetlek, mint megismértelek.

Te tökéletes jó mennynek, földnek Ura!
Ki mindent vezérsz, kit szeretsz, jó útra
Igazgass, s ne bocsáss mérges vizű kútra.

Te légy fényes napom, erős kőoszlopom,
Oltalmom, paizsom, mind gyalog és lovon,
Erősíts, s nevedet mindörökké áldom.

[XVII] MÁS
LAUS MEDIOCRITATIS
[A KÖZÉPSZER DICSÉRETE]

Senkit az pénz és kincs még boldoggá nem tött,
Könyves szemmel ételt sok fő király is ött,
Keserves nyögéssel sok fájdalmokot vött.

Nem mívelheti is pénz, kincs és méltóság,
Hogy ne bántson senkit semmi nyomorúság,
Sőt az arany közt jár sűrűbb szomorúság.

Szél öreg levegőt inkábbblan hat, forgat,
Magas tornyokot is nagyobb veszély rokkant,
Mint hegyeket mennykő, hol magasbak, ott hat.

Az kicsiny éltet jól, ha vékonyszerű is,
Édes álmot nem bont félelem s nagy gond is,
Kívánság, tanítvány, mit mint végy el, vond is.

Az jó, szép, aranyas, dicsírt közepséget
Valaki kaphatja, az él csendességet,
Józanon futván udvari irigységet.

Rossz szerencsében ez jobbot vár s remélni,
Jó szerencsében alázatosan él,
Alacsonyra esvén hamarban is felkél.

Magasra ne hágjon, ki nem tud röpdülni,
Mert mikor az tetőn akarna leülni,
Kezd ág romlásával halálban merülni.

Isten adja az télt s az tél után nyarat,
Szükség után sok kéz bőségben is arat,
Gonoszul ha most van, így végig nem marad.

Ha víg elmével vagy, ne nyúlj gonddal ahhoz,
Jövendő nap s idő rád hogy mit szánt és hoz,
Víg nevetéssdel mérj mindent magadhoz.

Ezt igen meggondold, s higgyed is bizonyul,
Hogy semmi nincs minden felől jól s boldogul,
Sok kicsiny jól állhat, tíz-húsz nagy gonoszbul.

Móddal igazgassad szélhez vitorládót,
S amint az fű, te is ereszd úgy magadot,
Megvond, ha hatalma ládd, hogy elragadott.

[XVIII] MÁS

MELYBEN AZT MUTATJA MEG, HOGY MINDENEKET ISTEN AZ EMBEREKÉRT
TEREMTETT, ÉS HOGY SEMMI ÁLLANDÓ NE LEGYEN

Világon, ég alatt
Nincs ollyféle állat,
Kit Isten nem legeltet,
Mászót, úszót, csúszót,
Kit vagy az föld éltet,
Vagy szél égen levegtet,
Álló és folyó víz,
Földi sok részű íz
Hajlékkal akit éltet.

Ezek közt az ember,
Mint vizek közt tenger,
Tetszőbb hatalommal bír,
Értelem, bölcsesség,
Kiben minden szépség,
Ragyog jó névvel szép hír,
S kinek szükségeért
Terem s életeért
Mind földi s mennyei zsír.

Legfőbb oltalmával,
Kedvesb irgalmával
Isten ezt igazgatja,
Gyakran jó kedvével
S néha súly kezével
Tanítja s riasztatja,
Úr és Atya lévén,
Szolgát Fiá tévén
Magát magasztaltatja.

Sokféle állapot,
Ki naponként apad,
Érettünk rendeltetett,
Bú, kín és nyavolya,
Mint bűnünknek zsoldja,
Mindenikben tétetett,
Öröm, vigasztalás,
Ezek közt kedvadás
Tőlünk el nem vétetett.

Szabad hát mindennek
Kegyelmét Istennek
Fejére reménleni,
Ki az megdőlt nádat,
Füstölgő lencsázat
Porrá nem hagyja lenni,
Természeti szelíd,
Kész, kit keze sebhít,
Orvossággal értetni.

Nyugszik az nap s felkél,
Nyarat követ dér s tél
Idegen természettel,
Köddel béborult ég,
Vízen befagyott jég
Oszol változó széllel,
Néha nagy boldogság,
Bú és szomorúság
Érdekli egymást éllel.

Nincs semmi állandó,
Mindenben hajlandó
Életünk állapotja,
Félelem, reménség,
Közbül magát kétség
Várásunkban állatja,
Hol jóval, ostorral,
Hol esővel, hóval
Magát velünk áldatja.

Mennyei örökség,
Igaz kegyelmesség,
Kinek bátran hihetni,
Fetregő éltünknek,
Vajuvó lelkünknek
Hogy kész vagy segíteni,
Ne hagyj oly próbáknak,
Kikből bút várhatnak,
Felettébb sebhíteni.

Lám, sok ígírettel,
Minket igaz hittel
Úgy magadhoz foglaltál,
Hogy segítségkérést
S minden jó reménlést
Kívüled sohasem hadtál,
Senkit, ki hihetett,
S tőled jót kérhetett,
Kértében meg nem csaltál.

Bátran hát székedhez,
Frigyszerző kezédhez,
Ím, én is most békéllem,
Éltem virágzását
S bűm vigasztalását
Te áldásodból kérem,
Meg ne gyűlölj, utálj,
Segélj, mellettem állj,
S te nevedet éneklek.

[XIX] MÁS

Az Úr az égbe,
Mint királi székbe,
Bölcs tanácsából mindent rendel,
Mindennek szívét
S azmellétt szükségét
Jól látja, s kinek-kinek mi kell,
Azért őhozzá kiáltunk mi fel,
Hogy áldását nyerhessük el.

Súlyos ostora,
Amint látjuk, noha
Keserves sebeket rajtunk nyit,
De azzal gerjeszt,
Bűneinkből ébreszt,
S mint kegyes Atya, térésre int,
Ne fogyjon azért bennünk meg az hit,
S kezével nekünk áldást nyit.

Hozzá siessünk,
Kegyelméhez essünk,
S fussunk fejenként irgalmához,
Áhítatosan,
Nagy alázatosan
Boruljunk arccal szent lábához,
Ragaszkodjunk is fogadásához,
Szorítson minket ő magához.

Soha az égen
Az nap olyan szépen
S gyorsasággal is el nem nyugszik,
Amely hirtelen
Nagy atyaiképpen
Mivelünk az Úr meg-megalkuszik,
Ránk vigyáztában nem is aluszik,
S gondjában meg nem vajuszik.

[XX] MÁS

Kinek tegyek panaszt, Úr Isten, nem tudom,
Sokféle kísértet mindenfelől mint nyom,
Bú, bánat másfelől minden rángat és von,
Csendességben nyugtom nincsen sem kinn, sem honn.

Embert segítségre hozzám nem híhatok,
Mert ezen igában kit-kit lenni látok,
Rakva mindenknek bűnyalábbal hátok,
Kik közül sokakat meg is öl, fojt átok.

Tekívéled nincs itt senki vigasztaló,
Irgalmad bizonyos, segítséged való,
Természeted penig kegyességre hajló,
Nem vész s tusakodol azzal, aki gyarló.

Engem is, omlott port és kezednek hamvát,
Sok kísértetemben segélj s gyámolgass hát,
Hogy hitivel minden bízhasa magát rád,
Aki engem tőled segéltnak lenni lát.

Reád támaszkodom teljes reménységgel,
Cselekedjél velem nagy kegyelmességgel,
Sujtoljad elmémet bár keserúséggel,
Csak ebből lelkemet áldd meg idvösséggel.

[XXI] MÁS
LELKI VIGASZTALÁS

METÁPHORICA CANTIO
[PÉLDÁZAT SZERINT VALÓ ÉNEK]

Legyen jó idő csak, fecske száll házamra,
Nincs oldhatatlan nyűg vetvén nyavalyámra,
Ha gondja Istennek csak egy szál hajamra,
Inkább gondot visel lelkemre s magamra.

Hát miért ostoroz, s próbákkal miért sebhít?
Mert senkit magához kereszt nélkül nem hítt,
Fia is ez földön sok kísérettel vített,
S úgy szerzett lelkünknek jó örömmondó hírt.

Eső száraz földnek mit árt, ha meghinti?
Soványságát hó is mert csak kövéríti,
Így Isten vesszeje lelkünket enyhíti,
Mint aranyat az tűz langjával szépíti.

S mint sötét mutatja tűznek szép világát,
Tereh alatt viszi pálmafa fel ágát,
Így lelkünk sújtással toldja okosságát,
S kereszt is viseli lelkünk boldogságát.

No hát, én lelkem, túrj, s tanulj reménleni,
Hogy tudhass Uradtúl sok jót érdemleni,
Mert mint köd után szép szokott az nap lenni,
Rajtad is bűd után jód úgy fog félneni.

Kegyess Isten, kinek nagy hatalma felnőtt,
S irgalma oszlopa többől még ki nem dőlt,
Vigasztald lelkemet, ki búban forrott s főtt,
Küldd el is fecskédet, hadd lássak jó időt.

[XXII] MÁS

Kedvező szemeddel nézz, nagy Isten, reám,
Kinek irgalmának száma nincsen heán,
Segélj meg igyemben, kit te tudhatsz nyilván.

Az én bűm gyötrelme mert nem engedheti,
Hogy enyhült lelkemmel tudjalak meglelni,
Tartóztat szómban is, úgy mér öldökleni.

Te tudhatod inkább meg is mértékleni,
Mint kinek mi ügye tudhat érdemleni,
Üressé nem hagyod senki kértét lenni.

Arra int is Fiad igaz esküvése,
Hogy senki személyét szemed meg ne vesse,
Az bűnöst is nálad érdeme kellesse.

Jót várhatok én is hát ily sok búm közt is,
Ha fogyatkozással hitem lehet, mégis
Felhat szikrája is, ha lánggal nem ég is.

Mint habzó tengeren melly veszett gallya úsz,
Kit nem igazgathat sem kormány, kalaúz,
Csak szél hajtogatja, s egy hal is félre húz.

Akképpen életem búmnak vészén haboz,
Keserűségében lelkem fogy, bágyadoz,
Habjaival borul, s veszéllyel akadoz.

Rabjává tött mintha nagy szomorúságom,
Kicsinyben sem lehet kedvem, vigasságom,
Ezer bosszúsággal fül egy nyájasságom.

Jegyül sem tarthatom már egy oly napomot,
Kin nem érezhetném dupla bánatomot,
Nincs is jelentenem kinek panaszomat.

Az méreg hatalma sem ér keservemmel,
Mert ez titkon fogyat lelkemmel, testemmel,
S nem enged szóllanom veled, Istenemmel.

Mégis mindazáltal táplál az reménség,
Hogy száll rám még mennyből olly boldog kegyesség,
Kivel mindezekben lesz örömmel vég.

Az természet is, lá, mert mindent változtat,
Amit egy ideig egy kézzel tartoztat,
Tél amit foszt s aszal, nyár meg virágoztat.

Gyakran az tenger is hab után csendeszül,
Homályból az nap is szép tisztára derül,
Tüzétül hevült ég harmatja által hül.

De az természetnek ez csak szabott rendi,
Nagyobb te hatalmad, aki megtekinti,
Természet ellen is erejét jelenti.

Ollyban is hatalma mert annak kitetszik,
Kiben az természet igen ellenkezik,
Messze halladta is hirtelen érkezik.

Légyen hát nékem is ebben kedvedből rész,
Minekelőtte még én hitem el nem vész,
Ébredjen fel lelkem, s légyen szolgálni kész.

Nincs mert életemnek bizottabb kormánya
Az te szent kezednél, kinek csinálmánya,
Mind lelkem s mind testem, noha sok hab hányja.

Azok példájára tégy velem kegyessen,
Kik segedelmedet vehetik kedvessen,
Hervadt örömet add láthatnom nyersen.

[XXIII] MÁS
AZ ÍNSÉGNEK ÉS NYOMORÚSÁGNAK ENYHÍTÉSÉRE

Enyhíts meg, Úr Isten, bús szívem keservét,
Ki régtől viseli már súly kezed terhét,
S nyeli kínja mérgét,
Bújának nem lelvén keservében végét.

Ha nem ébresztene néha ez gondolat,
Hogy akiket szeretsz, kezed azokra hat,
Sujtolva sanyargat,
Epedvén megfűlnék, s elnyelne kárhozat.

Így, ha kételkedném, hogy nincs reám gondod,
Sujtolván atyai oktató ostorod,
Gyújtánám bosszúdot,
Mert így is enyim vagy, nagy hiteddel mondod.

Fiad szent igája kit nekünk ajánlott,
S jegyben nyájás terhül vállunkra felrakott,
S azzal néked vallott,
Ne hozzon unásért rám is hát szidalmot.

Legyek én is inkább azok seregében,
Akik részt nyertenek Christus érdemében,
Mosódván vérében,
Mindent elviselhet hatalma nevében.

Hívek szent Istene, könyörülő Atyám,
Könyörülsz, mint atya epedett magzatján,
Viselvén úgy száján,
Hogy el ne tévedjen vétke tág utcáján.

Engedd, hogy amint már szívből meghittelek,
És lelkem őrzővé hitemmel töttelek,
Végig úgy leljelek,
Amint híveidhez jónak ismértelek.

Akaratod szerint vezérelj kedveddel,
Vigasztalj, bátoríts, ne fogyjak búmban el,
Hogy amit kezdeddel
Rám vetsz, viselhessem nagy csendes szívvel el.

[XXIV] MÁS
AZ KÉTSÉGNEK MÉRGES KÍSÍRTETI ELLEN
AZ USQUEQUOQUE OBLIVISCERIS MEI DOMINE
[MEDDIG FELEDKEZEL EL RÓLAM, URAM]
PSALMUSBÓL FORDÍTOTT ÉNEK

Hogy feledkeztél el
Rólam teljességgel,
Mennyei boldogságom?
Látván mind naponként,
Szenvedjek mennyi ként,
Nővén nyomorúságom,
Ki megepeszt engem,
Ha meg nem hajt nekem
Esdeklő imádságom.

Meddig tartóztatod
Szentséges orcádot
Vígan rám fordítani?
Végzetlen bú s gond,
Ki szüntelen csak ront,
Fog-é soká tartani,
Rajtam, nyomorulton,
Ki élek vajúdon,
S mint kezdek maradhatni?

Az ördög is csúfol,
Mondván, Istened hol?
Ki megszabadíthasson,
S várhadd-é, mond, tovább,
Hogy szemét vesse rád,
S atyai kedvvel lásson?
Csak kár, mert elvetett,
S rád olly törvént is tett,
Hogy el is kárhoztasson.

Ez illy nagy kísértet
Nem kicsinnyé sérthet,
Mert az lelkeket marja,
Hogy illy szentelenül
Az te szent színedtől
Elesetemet várja,
S hogy hitem ne légyen,
Ki kegyelmet végyen,
Lesni vígan akarja.

Te azért, szent király,
Erőddel mellém állj,
S biztasd epedt hitemet,
Kevély ellenségem
Hamis szava ellen
Vedd el fogyott igyemet,
S mutasd meg is néki,
Hogy nem vetted ki
Kegyelmedből életemet.

Adj fént szemeimnek,
Vigyázást szívemnek,
Ne aludjam halálba,
Ellenségem olly hírt
Ne hintsen, hogy megbírt,
S adattam hatalmába,
Lássa inkább, hogy kész,
Reménlettem szép részt
Irgalmadnak hasznába.

Így megörvendezettsz,
Búmból levetkeztetsz,
Szívem megvigasztalod,
Bágyadt reménségét
S kétes idvösségét
Soknak lábra állatod,
Kiért szent nevedet,
Ki ránk kiterjedett,
Áldania is hagyod.

[XXV] MÁS
HATALMASKODÓK ELLEN

Ha az Isten nékem
Setétségben fényem,
S őrzi is életemet,
Mi erő rettegett,
S csalárdság féltethet,
Hogy ronthassa fejemet?
Bár álnokoskodják,
Titkon ólálkodják,
Nem szegi meg kedvemet.

Egyedül ellenem
Álnok ellenségem
Készítvén teljes hadát,
Hogy engem, nyavalyást,
Fogatván mindjára
Vigasztaltassa magát,
De amely álnok tört

Én nyavalyámra tött,
Magára fordult s akadt.

Bár teljes tábora
Nyilát már rám szórja,
Ártalmas dárdáival,
Fenyegető törét
S vérben forgó szemét
Rám vesse pártosival,
Bátran az ő harcát
Nézem, s nagy táborát,
Semmi háborúimmal.

Egyet kértem s kérek,
Mínd amíglen élek,
Szívem szerint szüntelen,
Minden rossz gondoktól,
Megmentvén azontúl,
Hogy láthassam szent helyen,
Az Úrnak házába,
Élvén zsellér módra,
Nevét áldván szenteljem.

Sátora árnyékát
Ott kezével mindjárt
Rám teríti s eltitkol,
Minden háborútúl
S csalárd hatalomtúl
Távoly téssen, ki rám foly,
Mint sima kőszálon
Építettett váron
Letévén bépaláncol.

Sőt még most is engem
Gyarló életemben
Nem hágy megnyomorodnom,
Tudván, hogy senkihez,
Nálánál egyébhez
Nincs mint fejemet fognom,
Meghallja kértemet,
Hallván szükségemet,
Ha így kezdédek szólnom.

Hallgass meg engemet,
Ki hívom nevedet,
Mennybéli Úr, Jehova,
Nyavalyával teljes,
Bűnnel lévén terhes,
Nem mehetek sohova,
Tégedet tisztellek,
Tégedet követlek,
Vezérelsz valahova.

Az te szent színedet,
Ki felettem féltett
Minden háborúimban,
Ne fordíts el tőlem,
Sőt állasd felőlem
Most is, nyavalyáimban,
Őrizd életemet,
Kit tartok teneked
Minden háborúimban.

Az én atyám, anyám,
Kikhez igen bízván
Kötelezem életemet,
Barátim egyemben,
Kik minden igyemben
Vötték jómot s kedvemet,
Felejtván elhadtak,
Magoknak maradtak,
Látván ellenségemet.

Te pedig magadhoz,
Ki nyomorultakhoz
Kegyessé vagy, befogadtál,
Reményemmé lőttél,
Nagy bátorrá töltél,
Őriztél s oltalmaztál,
Sok harc, fegyver között
Szemed híven őrzött,
S helyemre épen hoztál.

Most is szememnek fént,
S lábomnak adj ösvényt,
Hogy én azt bátran járjam,
Az igaz, járt úttól,
Tőled, élő kúttól
Hogy el ne tébolyodjam,
Ellenségem keze
Kedvemet ne szegje,
Az jót hogy el ne hagyjam.

Ne hagyj hamisságtól,
Álnok bizonyosságtól
Engem körülvétni,
Mert sok hazug szája
Életemet akarja
Foglyos törben ejteni,
Zabolázd meg őket,
Kötözd meg nyelveket,
S ne hagyj keseríteni.

Mint vívó fegyverét,
Ki-ki hazug nyelvét
Ellenem élesíti,
Magát hazugsággal,
Rám való szólással
Uránál kedvesíti.
Sőt ugyan jutalmát,
Mint nyelve fő zsoldját,
Ellenségemtől lesi.

Meggyőzetett volna
Elmém már régulta
Ennyi bosszúvallástúl,
Ha jó reménségem,
Nem kis segítségem
Volna biztatásodtúl,
Hogy búsulás után
Mostan viselt munkám
Hasznot nyer áldásodtúl.

Illy nagy háborúmban,
Te, én lelkem, úszván,
Ne kesergessed magad,
Tűrj mindent békével,
Csendes szenvedéssel,
Míg Isten kiment s ragad,
Ki meg is erőssít,
Szent kedvével béhint,
S kegyelme rajtad marad.

Buchananus verssel
Deákul illy renddel
Ezt az zsoltárból írá,
Most penig magyarra,
Vigasztalására
Elmém megtolmácsolá
Az magyar igéknek
Folyásához, s ennek
Értelmét helyén hagyá.

[XXVI] MÁS

AZ ANYASZENTEGYHÁZ TAGJAINAK HÁBORGATÓI ELLEN

AZ SERVA ME DOMINE [TARTS MEG ENGEM, URAM]
PSALMUSBÓL KIMAGYARÁZOTT ÉNEK

Tarts meg, Uram, engem, mert elfogyott az szent,
Az igazság elkölt, s az hit félfelé ment,
Mindent nagy álnokság elborított s békent,
Szív hamissággal forr, jámborság elrekkent.

Álnok ajakokat az Úr eloszlasson,
Mérgé az hívekre hogy ki ne hathasson,
Ki-ki mind azon jár, másnak mint árthasson,
És hasznot kárából magának adhasson.

*Jer, vegyük elő, mond, igyünket nyelvünkkel,
Istentül se féljünk, haragját nyeljük el,
Nyomorítsunk mindent pénzért értékünkkel,
S üzzünk kereskedést ránk ragadt tisztünkkel.

Tanácsá tett minket az mi fejedelmünk,
Öllene senki nem is áll ellenünk,
Mi dolgunkba azért bátraknak kell lennünk,
Akaratunk szerint mindent cselekednünk.

Marhát, pínzt, ki másé, szabadsággal osszunk,
Hittül lélekben is, kit lehet, megfosszunk,
Ám tartassék érte Isten előtt bosszúnk,
Ördöggel magunk közt erről megalkoszunk.*

Sokan az hívekre forralnak tanácsot,
Nyakokra némellyek élesítnek kardot,
Romlásokra többi kenik ajakokat,
Alig találhatják szegények nyugtokot.

Nézi ezt mind Isten, és igen jól látja,
De bizonyos okért magát tartóztatja,
Hertelen az konkolyt ő ki nem gyomlálja,
De nagy búsultában ez szót mondálja:

Ez eltúrhetetlen, súlyos nyavalyáért,
Mely minden hívőnek szívére heven ért,
S lélekben sok szegént mérgével bágyaszt s sért,
Én, Isten, felkelek, s rontom az álnok vért.

Sok nyomorultaknak keserves sírása
Szememet serkenti, hogy igyeket lássa,
Felelek, megszűnik nevem káromlása,
Nem is terjed tovább híveim romlása.

Idvösséges helyre tészem híveimet,
Kik hozzám bíztokban viselték szíveket,
S megrontom az rajtok járó kevélyeket,
Méltó kárhozattal kik rakták kebleket.

Az Úrnak ő szava tűzben megfőtt ezüst,
Hétszer tisztított, kin rozsda ki nem üt,
Próbálásban pedig meg nem fogta az füst,
Tiszta, szép és fejér, nem illette rézüst.

Az te szódnak azért tarts meg igazságát,
Híveidnek, Uram, enyhíts is rabságát,
Add meg mi lelkünknek hiti szabadságát,
És az kevélyeknek ronts meg társaságát.

Ő birodalmaktól hogy megmenekedvén,
Tégedet áldhassunk nevedet dicsírvén,
Kiváltképpen pedig többi közt igen én,
Ament mondjon erre mind gyermek, ifjú s vén.

[XXVII] MÁS

Nóta: Irgalmazz, Úr Isten

Az jó hitű ember szelíd ez világon,
Senkire nem támad, bár sok bosszút valljon,
Megalégszik azzal, hogy égbe kiáltson,
S ínségében fejet az Istennek hajtson.

Mondván: oltalmaddal, Uram, hajolj hozzám,
Mert ha megtekinted, nagy az én nyavalyám,
Én szegény fejemet annyira alázám,
Hogy ellenségemnek földig magam hajtám.

Az szelídség ellen mostan is nem vétek,
Tűréssel inkább mind holtomig élek,
Tudván, habjaimban hogy el nem merülek,
Mert segítségéből kész megmentést érek.

Azért te szolgáltnak siess oltalmára,
Hogy gonoszság miatt ne jussak halálra,
Csak tégedet várlak lelkem váltságára,
Eltiprott igyemnek bosszúállására.

Vidámíts meg immár hitem szerint egyszer,
Hogy elvegye zsoldját az versengő ember,
Híveid romlását ne örülje többszer,
Ki miatt epedtem én is sok ezerszer.

Vigasztalj meg engem, szolgálod, Úr Isten,
Mert lelkem tehozzád emelem szüntelen,
Tudván, hogy ép és bév kegyelem kezédben
Mindenekhez, akik élnek igaz hitben.

Végzetlen az te jó voltod mihozzánk,
Mennyből is ez földre néz hív két szemed ránk,
Segítésül azért siess jőni hozzánk,
Hogy meg ne emésszen számtalan nyavalyánk.

Sok istenek között, kiket ez világ néz,
Nincs senki hasonló hozzád, ki csudát téssz,
Kölcsön erőt mástól és hatalmot nem kérsz,
Mert minden szükségre karod ereje kész.

*Azért engedelmes néked minden állat,
Valamelly te széles kezédbe akadhat,
De felyebb az ember, okos és fő állat,
Jó voltodért téged mindenütt imádkhat.

Mert csak te vagy Felség ez széles világban,
Kinek mássa nincsen uralkodásában,
Mindent arra vihetsz hatalmasságodban,
Kiket egyedül bírsz szabad akaratban.*

Oktass utaidra engemet, Úr Isten,
Hogy híven élhessek te isméretedben,
Erőssíts engemet az te félelmedben,
Hogy én szívem áldjon téged igaz hitben.

Dicsírlek is téged örökké szívemből,
Mert jó voltod hozzám érzettem mindenből,
Hála légyen néked éntőlem vég nélkül,
Hogy megmentél engem halálos ínségtől.

Sok irigy barátim, ímé, elomlának,
Kik gyűlölségekből reám támadának,
Kikből kiállani hogy nem is tudnának,
Mind fejenként tőled kigyomláztatának.

Mert te, Uram, jó vagy, s kész az kegyelemre,
Kik tehozzád térnek, s néznek intésedre,
De sok tűrés után ha térsz büntetésre,
Gonoszok hajtatnak veszedelmes részre.

Te nagy jó voltodért állj fogadásidba,
És könyörülj rajtam sok nyavalyáimba,
Szolgádot részeltess szent áldomásidba,
És szolgálód fiát ne hadd habjaiba.

Hogy akik gyűlölnék, s életemet bántják,
Legyenek előtted azok gyaláztattak,
Sok jelekből rajtam szemekkel is lássák,
Hogy szeretsz, s vermemet ők hejában ássák.

*Ezek az Dávidnak kevély népek ellen
Buzgó imádsági ez földön éltében;
Írta nyolcvanhatodik dicséretében,
Hogy nyomorúságban tanuljunk mi ebben.*

[XXVIII] MÁS

Kegyes Jehova, tekints reánk mennyből,
Kid rád kiáltunk keseredett szívből,
Ment meg éltünket az sok undok bűnből,
Nagy kegyelmedből.

Légy azon kedvvel hozzánk, romlottakhoz,
Amellyel voltál régi atyáinkhoz,
Kik folyamodtak úgy te irgalmadhoz,
Mint ércoszlophoz.

Értek sok időt, szép ékes vénséggel,
Tagjok erős volt, gyomrok egészséggel,
Ő szomszédjokkal laktak békességgel,
Nagy csendességgel.

Szeretet köztök zöldellt nyájassággal,
Törvént ítétek tiszta igazsággal,
Téged szolgáltak szorgalmatossággal,
Háládással.

Állott nagy rendben fiok és leányok,
Ölökben tartván édes unokájok,
Bort, búzát béven teremt ő munkájok,
Termett gyümölcsfájok.

Sok száz esztendő mikor így elmúltak,
Kedves halálban mintha elaludtak,
Koporsójokban mint újult hunjokban
Vígan járultanak.

De az frigyedet mivelünk megszegéd,
Mert sok bűnünket szemünk közzé vetéd,
Minden jótéted rólunk el-le szedéd,
S ládában rekesztéd.

Mi jónkot mondjuk tereád támadván,
Vesződünk, bolygunk, vagyunk nagy bágyadván,
Mezítelenek, szégyenben bujdosván,
Sok bút kapdosván.

Szörnyű gyűlölség köztünk nevededik,
Vér ő vérevel pöröl s ellenkedik,
Előmenetin búsul s irigykedik,
Kegyetlenkedik.

Mi esztendeink folynak gyorsasággal,
Mert haragodat érzik buzgósággal,
Egyek álmainkkal hasomlatossággal,
Általmúlással.

Ha ki közzülünk nyolcvan esztendőt él,
Nagy boldogságot annak sok nép ítél,
De mely sok búval adassék ez kis cél,
Látja, aki él.

Rakodtak vagyunk minden nyavalyával,
Erőtlen testünk szívünk fájdalmával,
Ellenségünk ront néha szidalmával
S néha kardjával.

Számlálhatatlan kínunknak nagy volta,
Te haragodnak méltó rajtunk volta,
Fénlik tenálad titkos bennünk volta,
Mint napfény volta.

Ah, Uram, Uram, térj meg kegyelmedre!
Régenten szokott kegyes törvényedre,
Adj egy kis időt megpihenésünkre,
Csendességünkre.

Ne tedd nagyobbá bűnünk irgalmadnál,
Gonoszságunkot az te jó voltodnál,
Mellynek szikrája tisztább ez világnál
S undokságánál.

Amelly kis időnk ide elő vagyon,
Illy romlásunkra, kérünk, ne maradjon,
Atyai voltod benne feltámadjon,
S reánk áradjon.

Födjük azokban el nyavalyánkot,
Te víg voltodból szomorúságinkot,
Kik ez ideig nyomdosták nyakunkot
És tagainkot.

Mi érdemünkért, igaz, semmi jóval
Nem vagy adóssunk, de sőt hév pokollal,
Arra ne siess, hogy aszerint fizess,
Nagy kemény zsolddal.

De az Christusért, kit miértünk adál,
És bűneinkért meghalni nem szánál,
Emeld fel fejünk és irgalmazz nekünk,
Mi jó Istenünk.

Dicsíretedet hogy vígan számlálván,
Kevés napinkot elméinkben tartván,
Terád mind éjjel és nappal kiáltván,
Hálákot adván.

[XXIX] MÁS

OLTALOMÉRT ÉS AZ KÍSÍRTETEKNEK ELTÁVOZTATÁSÁÉRT VALÓ ESEDEZÉS

Nincsen segítségem kívüled, Istenem,
Vagy én hív vezérem, jótéted hirdetem,
Őrizd éltem, neveld hitem,
Félnem ne hagyj, s búval élnem.

Vagy ülök, fenn járok, fekszem vagy ballagok,
Lovon avagy gyalog, honn vagy kinn sétálok,
Rád kiáltok, tiéd vagyok,
És oltalmot tőled várok.

Tégy velem kegyessen, ki kérlek kedvessen,
Ne hagyj sérelmessen, bűnben fekélyessen,
Ördögtől ój kegyelmessen
Tört rám fojtván ne vethessen.

Kísírt, de ne sebhíts, lelkemben ne rémíts,
Vétkekkel ne buríts, de szentséggel újíts,
Áldj, vidámíts, el ne taszíts,
Építs és kedved szerint taníts.

Te Fiad érdeme nékem ezt megnyerje,
Kinek ő szent vére lelkünknek ép bére,
mindent megnyér, amiket kér,
Nem vér, de vígan hozzánk tér.

[XXX] MÁS

Nóta. Az Múzsák szállási

Jöjj mellém, szent Isten,
Mert kívüled nincsen
Reményem, segedelmem,
Lássa ellenségem,
Teljes hadam, népem,
Hogy vagy hű fejedelmem,
Kinek nagy nevébe
És vezérlésébe
Köt szablyát fel seregem.

Emelj te is zászlót,
Ne légyen rémült, holt
Szívemben lengő hitem,
Hogy azt követhesse,
Szüntelen nézhesse
Szememmel tekintetem,
Elmémet vezérlje,
Mihelt valamire
Szándékomot térítem.

Ha ezt megnyérhetem
Ottan nem félhetem
Ellenségem fegyverét,
Nem kell is kívánni,
Hogy siesse adni
Szomszédom segítségét,
Semmi s köz erővel
Törhetem veled el
Ellenségemnek fejét.

Nem éles kard éli,
Tudom, győzi s véri
Ellenségem seregét,
Hanem az te karod,
Azholott akarod,
Hogy kinyújtsa erejét,
Mihelt megijeszted,

Szörnyen elterjeszted,
S futván hányja fegyverét.

Szoktass arra azért,
Hogy tudjak mindenért
Az te erődhöz esni,
Ki csalhatatlanul
Hozzánk mennyből járul,
Nem szokott is megkésni
Annak, ki hitivel
S kész készületivel
Tudja járt után lesni.

Te légy hitem célja,
Lelkemnek páncélja,
Szablyám éli acélja,
S így bátor lehetek,
Semmit nem félhetek,
S dolgomnak nem lesz héja,
Terjed merészségem,
Rémül ellenségem,
Romolván kardja s íja.

Népe sokságában,
Szekere számában
Ámbár ő dicsekedjék,
Neved erejében,
Akarom, mindenben,
Hogy én lelkem örvendjék,
Nagy bátran élhetek,
Nyertes is lehetek,
Csak kedved nékem fényljék.

Christus, fő hadnagyom,
Ki nevében vagyok
Szándékom eredeti,
Te bírd és vezérelj,
Tanácsomban nevelj,
Folyjon jól dolgom rendi,
Tarts meg seregedet,
Szenteljed népedet,
S légyen előmeneti.

[XXXI] MÁS

Ad notam: Siralmas nékem idegen földön

Igaz általút,
Jókkal forró kút
Csak te vagy, Úr Isten,
Aki veled jár,
S áldást tőled vár,
Abba hült szív nincsen.

Eleget forog,
S csaknem tántorog
Szorgos gondolatunk,
De mi hasznunkra,
Kívüled jónkra
Módot s helt nem látunk.

Ég, Tűz, Tenger, Föld
S ezekben mi költ,
Mind hatalmadban áll,
Kiből mit akarsz,
Terem s terjed az,
Kedved hátra nem száll.

Méltó egyedül,
Hogy téged szívbül
Hát minden szeressen,
Kedvet, táplálást,
Mindenben áldást
Csak tőled vehessen.

Engem is, Uram,
Táplálj untalan
Lelki kenyereddel,
Áldd élted folytát,
Ne hagyjad fogytát,
Bévséges kedveddel.

Hittel erősíts,
Tarts, őrizz s építs,
Mellőlem el ne állj,
Fegyveres harcon,
Kétes piarcon
Hitemtől el ne vállj.

Az hitnek éli
Bátran metéli
Ellenségnek tagját,
Veszti, tompítja,
Töri és rontja
Kopiáját, kardját.

Jephte, Gedeon,
Dáviddal Sámson
Ezáltal éltenek,
Sok ellenséggel
Keveses kézzel
Vini nem féltének.

Ha reám is néz
Ebből mi kis rész
Szent áldomásodból,
Tőlem el ne vedd,
Sőt nagyobbá tedd,
S neveld áldásodból.

[XXXII] MÁS
EGY KATONAÉNEK

SI DEUS NOBISCUM QUIS CONTRA NOS?
[HA ISTEN VELÜNK, KI LEHET ELLENÜNK?]

Ad notam: Áldott szép pünkösdeknek

Katonák hadnagya, Istennek jobb karja,
Kit ő szeret, annak vagyon éles kardja,
Segíti s építi, véle jár, nem hagyja.

Ezt dob, trombitaszó mindenkor vidítja,
Az ellenség ellen örömmel indítja,
Kopiarontásra karját vastagítja.

Roppanást, sikoltást, lövést semminek vél,
Mebátorodott már Istenében, s nem fél,
Festett pogány vérrel, szagjával ugyan él.

Sem halál, kín, rabság őt nem tartoztatja,
Harcon ellenségét nem is távoztatja,
Vé szívből, mert mennyből Istene biztatja.

Ékes diadalmán szíve buzog s örül,
Forgódnak baráti mellette és körül,
Segíti Istene, rajta mert könyörül.

*Véres fegyverével, kinyitott sebével
Hazatér, örvendez jó híre-nevével,
Nem gondolván semmit sebe sérelmével.*

Kedves életének ezt valaki nem vallja,
Dicsősséges nevű hírét az utálja,
S hazája oltalmát semmi jónak tartja.

Kérjük az Úr Istent, mellettünk maradjon,
Víg tavaszt, csendes nyárt nekünk érnünk adjon,
Bév ősszel, jó téllal bennünket megáldjon.

[XXXIII] MÁS

Minden dolgok között láthatsz vizsáztatást,
Egen, földön, vízen viadal- s harctartást,
Hadat és pártolást,
Ragadománt, halált, veszélt és kárvallást.

Halál életet ront, bús szív víg kedvet bont,
Zápor nagy hegyeket, szél nagy tőkét ont,
Vadak és madarak,
Vízben lakó halak változtatnak helt s hont.

Tündöklő hírnevet gyakor gyalázat ér,
Mint fényes acélhoz sokszor rút rozsdá fér,
Munkát foszt méltó bér,
Szegéntől is gazdag pénzt sokszor kölcsönkér.

Napfényt homály burít, tűz, víztől oltatik,
Csendes idő széltől, nyár téltől bontatik,
Vassal kő rontatik,
Víg orca bánattól eped s fonnyasztatik.

Nincs de szörnyebb baja semminémű félnek,
Mint az testtel vívó értelmes léleknek
S kétséggel az hitnek,
Kit Isten beszédi nem tartnak, segítnek.

Csak az hiheti el gyenge gyarlóságunk,
Kit tapasztalással érhet okosságunk,
Mindjárt borzad hajunk,
Ha mit erőnk felett ránk rohanni látunk.

Így tetszhetik de meg Istennek ereje,
Látatlanul mellénk csatlott szent serege,
Ajánlott jó kedve,
Fogyatkozásunkban terjed győzedelme.

Ki mert volna valjon köztünk annak hinni,
Hogy mellettünk Isten így tudjon megvíni,
Mint minap akarki
Az pogánt bosszontván mondhatta: vakarj ki!

Ez feltetszett jelünk, hogy Isten vezérünk,
Utána siessünk, ne légyen félelmünk,
Megmarad mellettünk,
Jöjjön meg vitézi régi magyar kedvünk.

Az egek Királya kegyelmét ajánlja,
Szívünk bátorságát s hitünket megáldja,
Fiát mellénk adja,
Jericho falait előttünk lerontja.

Nagy az neved, Isten, mert nagy nevekkel bírsz,
Mindent kedved szerint rendelsz, igazgatsz, írsz,
Segítséget nem hisz,
Tenéked könyörgünk, hisszük, hogy megsegílsz.

Ellenségünk szívét, mint kezdéd, epeszd meg,
Lakóhelyeinket nekünk térítsed meg,
Hogy megtelepedvén
Szent áldozatodot adhassuk vígan meg.

[XXXIV] MÁS

CHRISTIANAE PIETATIS ET ALMAE FIDEI SUCCINTA COMMENDATIO
[A KERESZTÉNY ISTENES ÉLETNEK ÉS A JÓSÁGOS HITNEK RÖVID AJÁNLÁSA]

Nem lehet szebb dolog az keresztyénségnél,
Az Isten Igijén fundált igaz hitnél,
S az az mondás igaz lehet mindeneknél,
Hogy az igaz ember igaz hitiből él.

Az hit indít bennünk isteni szerelmet,
Szeretéből való szelíd engedelmet,
Igijéhez való fiúi félelmet
S jó cselekedetre való kész figyelmet.

Hittel követhetjük Isten akaratját,
Vévén Igijével ajánlott szent Fiát,
Ki nélkül senkinek idvösséget nem ad,
Ahhoz való eszközt mert csak öbelé zárt.

Isten ajándéka s mennyből száll ez szép kincs,
Hol ez gyökeret vér, ott semmi kétség nincs,
Bár csak Ábrahámnak példájára tekints,
S hasznos magot onnan lelked kertében hints.

Nem rest az igaz hit és nem hivalkodik,
Az szeretet által épít s dolgozódik,
Az Úr szavátúl ért s azon forgolódik,
Távoztassa, mivel Igije kotródik.

Sok szép ígíretit vizsgálja s szemléli,
Hív fogadásiban bizodalját veti,
Kikben kétségekkel lelkét nem terheli,
De sőt reménségét ellenek neveli.

Hiszi bizonyos bűne bocsánatját,
Kit ingyen híveknek Atya Fiáért ad,
Tudja, hogy azoknak ördög s pokol nem árt,
Kiket Christus vére förödőjében márt.

E szép förödőben tisztul s mosakodik,
Vétkeinknek szennye mikor sokasodik,
Egyéb érdemmel is csak ebből rakodik,
Kivel dicsőségben lelke boldogodik.

Böcsületben légyen nálunk az igaz hit,
Kedvre Isten előtt mert minden csak ez vitt,
S enélkül felsége nem szeretett senkit,
Bizonyosságul erre ha bévesszük szentit.

Zsidókhöz írt levél bévön megmutatja,
Melly gyümölcsös légyen az hit állapotja,
Aki nyereségül ezt mennyből kaphatja,
Magát dicsőségben vele avathatja.

Méltó hát ez kincsért szívből törekednünk,
És egyebet érte mindent hátravetnünk,
Kiben naponként is úgy kell nevednünk,
Hogy gyümölcsözdhessék idvösséggel lelkünk.

Ezt az idvösséget Christusban lelhetjük,
Ha bizodalunkot érdemében vetjük,
Lelki jutalmunkot tőle meríthetjük,
S élő kenyerünknek csak magát hihetjük.

Atyjával s Lelkével övé az dicsőség,
Kegyelmisségekben nincs s nem is lészen vég,
Ha vádol egyfelől minket rút szégyenség,
Biztasson másfelől benne ép remenség.

Így az igaz hittel jól kereskedhetünk,
S Istennek kedvével megékesedhetünk,
Áldást azok helyett lelkünknek vehetünk,
S az veszedelmektől megmenekedhetünk.

[XXXV] MÁS

CANTICI BEATAE MARIAE VIRGINIS PARAPHRASTICA EXPLANATIO
[A SZÉP SZŰZ MÁRIA ÉNEKEINEK BŐ BESZÉDDEL VALÓ MAGYARÁZATA]

KIT MÁS KÉRÉSÉRE CSINÁLT AZ SZŰZ MÁRIA ÉNEKIBŐL, MELYET EGY KÉP
MELLETT KÜLDTEK AJÁNDÉKON EGY PÁPISTA FŐASSZONNAK

Szűz Mária lakozván Názáretbe,
Életét viseli szép szelídségbe,
Esék ingyen az Istennek kedvébe,
Küldvén angyalát hozzá követségbe.

Álmétkodó nagy hírt mondata neki,
Hogy Lélektől kezdene terhenedni,
S fogna tőle Isten Fia születni,
Ki Dávid székiben kezdene ülni.

Idvöz légy, mond, Mária, és légy áldott,
Mert az Úrnak kedve reád áradott,
Te méhedben áldott gyümölcsöt adott,
S bétöltötte így, mit régen fogadott.

Szűztől akarta, légyen születése,
Aki az Izraelt idvözíthesse,
Én szóm azért szívedet ne rémítse,
Sőt örömrre te elmédet ébrítse.

Ejté gondban Máriát ez követség,
De szívedben nem esék semmi kétség,
Nem lön áldásra is őbenne restség,
Így szólítá őtet az szép szelégység:

Az én lelkem az Urat magasztalja,
Híveihez irgalmasnak is vallja,
Követségét engedelemmel hallja,
És tetszését mindenekben javallja.

Megtekinté alázatosságomat,
Kit kedvéből én erkölcsömben adott,
Mellyért engem boldognak is mondatott,
Kegyelméből fel is magasztaltott.

Elővévé így ő az szegényeket,
Levetvén székekből az kevélyeket,
Javaival bétölté az éheket,
Üresítvén gazdagoknak kebleket.

Irgalmáról magát emlekezteté,
Az Izraelt azért kedvében vevé,
Mint saját gyermekét tartá, nevelé,
És királyi dicsősségre emelé.

Amint megesküdt vala Ábrahámnak,
És utána az ő maradékinak,
Nem lön híja igaz fogadásának,
Mert bév voltát kinyújtja áldásának.

Ez áldásért azért ő tiszteltessék,
Kiben minden hívő is részeltessék,
Szívünkben öröm gyökereztessek,
S lelkünk idvösséggel ékesíttessék.

[XXXVI] MÁS

Mi Urunk s édes Atyánk, add nekünk Szent Lelkedet,
Szent Fiadért közöld is úgy velünk bév kedvedet,
Hogy ismérhessük épen te igaz törvényedet,
És hamis tudomántól ójuk is szent Igédet.

Christus, ki híveidnek küldtél mennyből Szent Lelket,
Kiket Atyád öröktül választott és eljedzett,
Nekünk is azon Lelket mostan közinkben küldjed,
Ki által szent igídben ismérjünk épen téged.

Ó, Szent és édes Lélek, légy mi kedves vendégünk,
Ki sok kinccsel gazdag vagy, lakozzál együtt velünk,
Készíts nyelvet szóllásra, adj kedvet tanulásra,
Hajts fület az hallásra, gyújts szívet megtartásra.

[XXXVII] MÁS

POST CONCIONEM DICENDA
[AZ ÉNEKLÉS UTÁN MONDJUK]

Adjunk hálát Istenünknek,
Velünk jól tött Teremtőnknek,
Iffjak, menyek, kis gyermekek,
Hallgatói Igjének,
Ki most minket legeltetett,
Szent Igjével éltetett.

Mi is, öreg népek s vének,
Szolgáljunk őfelségének,
S könyörögjünk szent nevének,
Kedvezzen éltünk vétkének,
Mondván, Uram, vagy hatalmas,
Légy azért nekünk irgalmas.

Vigasztalj meg keservünkben,
Segélj minket szükségünkben,
Emelgess is esetünkben,
Erössíts kísértetünkben,
Tölts bé nekünk fogadásod,
S tartsad rajtunk áldomásod.

[XXXVIII] MÁS

*Omnia post obitum fingit maiora vetustas,
Maius ab exequiis nomen in ora veni.*

[Holtom után az utókor mindent többre becsül majd,
Hantjaimon hamarabb zengeti száj a nevem.]

Az idő ósága nevel magas fákat,
Mint tél után nyár hoz kórokra virágot,
Így koporsó terjeszt hírnek, névnek magot,
Halál sötétjéből hozván rá világot.

Ne várd hát éltedben, bár nagy érdemű légy,
Hogy itt holtod előtt nagy böcsületet végy,
Híredet, nevedet tapodja sok irégy,
Mindazáltal jó légy, s mással is sok jót tégy.

Bízd az jövődökre érdemed jutalmát,
Ha szolgáltad időd vékony alafát ad,
Te az célra vigyázz, s az centrumot találd,
Ne várd halandóktúl, s az Úr Isten megáld.

[RIMAY JÁNOS VERSEI A MADÁCH-RIMAY KÓDEXEK BEN]

[I] ENCOMIA ET EFFECTA VIRTUTUM
[A VIRTUSOK DICSÉRETE ÉS HATÁSA]

Itt egy asztalt látunk körül telepedve,
Akire szép hímes abrosz vagyon vetve,
Virágos gyümölcsfák nőttek fel felette,
Csorgó kút is látszik kert felől mellette.

Ez helt ékesíti árnik és csendeszség,
Nem éri az asztalt sem szél, sem nap-hévség,
Sok virág asztalon, szagjok gyönyörűség,
Fölhóvel sem burul ez hely fölött az ég.

Csatépaté itt nincs, sem kiáltás, zajgás,
Dobolás, tombolás, csaplárság, tobzódás,
Éktelen rúd beszéd, morgás dorbélyozás,
Minden rosszasághoz vagyon unalmazás.

Sült, főtt zsíros étek ide nem adatnak,
Kikből szennyek, mocskok kezekre ragadnak,
Gyümölcsökkel csészék béven hordattatnak,
Bor is több részeg ital nem is hallattatnak.

Semmi zsoldjok nincs itt az décek latroknak,
Akik nyomozói bordélybarlangoknak,
Olly bűzők vagyon itt, mint őszi bakoknak,
Itt nem kívántatnak, éljenek magoknak.

Semmi feslettség itt nincs s nem gyükeresül,
Akiktől szép erkölcs rúttul és férgesül,
De vegyük eszünkbe azt is értelmesül,
Kicsodák, ez asztalt akik ülik körül.

Virtus, ép szent erkölcs, kit sok bölcs magasztal,
Méltán, mert tündöklük mennyei malasztal,
Boldog, asztalánál akit ő marasztal,
Nem telhetik szíve tövishes harasztal.

Sok mennyekből álló az ő állapotja,
Mindenike tisztit híven szolgáltatja,
Mint egy méhből szültek, egybe vadnak zárva,
Egymástól nincsenek soha távoztatva.

Fides, Hit az első, tartja keresztfáját,
Keresztit szemlélvén issza is pohárát,
Mefeszült udrában veti bizodalját,
Tudván, üdvösséggel hogy minden jót ő ad.

Békózott *Reménség* ül mindjárt mellette,
Egekre nyavalyás szemeit emelte,
Vasanchorájára kezeit vetette,
Sok rohanó habja, látván, hogy ellepte.

Köztök *Charitas* is mutogatja magát,
Szíviben tüzének lobogtatja langját,
Hú szeretetinek hintegeti magvát,
Szorítván mellyéhez szoptató magzatját.

Kétfelé tágítva viseli kebelét,
Kímíletlen adja gyermekének tejét,
Foglyok, szarándokok eszik ő kenyerét,
Viselvén felöttök könnyörülő szemét.

Nem irigy, nem dölfös, nem kevély haragos,
Bosszút senkin nem úz, s nem is pörpatvaros,
Vétkeket fedezget, s mint rihfosztó orvos,
Kit-kit ő szennyéből szüksége szerint mos.

Ez három Virtusé itt az fő elsőség,
Személyük esmérnünk többinek is szükség,
Kőoszlopot fogott által az *Erősség*,
Ecetet olajjal szór *Mértékletesség*.

*Erősség*nek tisztí ez, hogy tartozkodjon,
Az igaz így mellett állhatatoskodjon,
Oldalas helyeken meg ne csuszamkodjon,
És nem minden tereh alatt is horgadjon.

Mértékletesség is közli hivatalját,
Vakmerőségektől távoztatván magát,
Olajával keni az sebnek fájdalmát,
Ha látja, hogy ecte toldja daganatját.

Az rossz természetét csigázza, feszíti,
Borának erejét vízzel elvegyíti,
Részegséggel vérét nem fűti, hevíti,
Sem vékonykodását nem temérdekíti.

Mind eszét, elméjét ő nem pazarolja,
Ízi felett étkét így nem is borsolja,
Nem várt doktort, magát maga orvosolja,
Szívit tisztogatja, ne élledjen molyja.

Magát feddi előbb, s úgy fedd egyebeket,
Illendő rámára vonja az vétkeket,
Inkább fojtogatja az temérdekeket,
Képes büntetéssel sujtol gyengébbeket.

Vétkeznek ez ellen, kik ezt nem követik,
Az vétkeknek szarvát jól nem tekingetik,
Ökörnyáj lopókot törlik, kenegetik,
Egy kecskécske orvot mindjárt felkötetik.

Mint pókháló, olyan ezeknek törvények,
Az apró muskácskák kibe megrekednek,
Darázs és dongó légy rajta általmennek,
Fonalacskáiban meg sem tekerednek.

Tekintsük többit is meg ez vendégeknek,
Ezekhez közelebb kicsodák üljenek,
És hogy mi hasznot is velünk közöljenek,
Kit az mi szíveink magokban vegyenek.

Igazság kezébe visel kivont kardot,
Öldököl és gyomlál minden latorságot,
Gyarapít azellen s nevel jámborságot,
Áradni nem hagyja az sok gonoszszágot.

Sörpenyűs mérték is ékesíti kezét,
Akinek hibálni nem szenvedni terhét,
Árához szabja is marhája érdemét,
Lelkének árával nem töltvén erszényét.

Ajándékra nem néz, s nem válogat személt,
Tárgyát jól aránzza, nem hebálja az célt,
Bánja, ha hatalmas torkolja az szegént,
Az igényes ighöz nem szab horgas törvént.

Okosság kígyóval tekerte ált karját,
Markában fejestül de fogta fulákját,
Elöl-hátol szemes, nyújtja vigyázatját,
Költöztetvén fején duplált ábrázatját.

Nézi tyükörít is jobb kezébe tartva,
Orcájára szeplő vagy-e ragadva?
Ója igen magát, ne terjedjen magva,
S fertelmének híre ne folyjon áradva.

Az *Okosság* olyan, mint az jó próbakő,
Ő képezi, mi jó, s mi semmire kellő,
Micsoda illetlen, s micsoda illendő,
Törvénnyel Istennek mi is ellenkedő.

Kígyó miért kezébe? illik megértenünk,
Christus intésével de kell ebbe élnünk,
Hogy olyan okosak, mint az kígyók, legyünk,
Bűnnel megavult bőrt magunkról letegyünk.

Mert mint avult bőrit kígyó nem viseli,
Csintalanságával magát nem terheli,
Így okos keresztyén vétkét nem neveli;
Rútságát szépségén örömet cseréli.

Tűrés is adja itt látnunk ábrázatját,
Szemléli ölében fekvő báránkáját,
Nyírlik szegént, fosztják, csak nyeli fájdalmát,
Nem tátván rívásra fel is néma száját.

Nem szintén utolsó az *Magnanimitás*,
Bosszúján mérgéből nincsen sok újítás,
Melléte mert mindjárt az *Liberalitás*
Adakozik, s földbe pénzt nem rekkent, sem ás.

Az *Józsanság* is itt üli az ő helyét,
Szemérmételességgel fődözgeti mellyét,
Kit melléte ültet, mint szerelmes nénjét,
Csácsogásra soha nem eresztvén nyelvét.

Így már ez asztalnak értjük méltóságát,
Kikkel és mi jókkal vette körül magát,
Közli mindazokkal az ő nyájasságát,
Akkik purgáltatják szívek rusnyaságát.

Ki ne kívánjon hát ez asztalnál enni
S ez bódog menyeknek ő kedvekben lenni,
Kik tekintetekben csak részt is jó venni,
Nemhogy ő karjokkal meg is öleltetni.

Csak egyikének is kedves nyájassága,
Nemhogy többinek is közlő társasága,
Rossz ember, kinek nincs ide kívánsága,
Érdemli, hogy légyen ő süvege sárga.

Befogadnak penig ők mindent magokhoz,
Akkik józan elmét hoznak asztalokhoz,
Egy szívvel, lélekkel nyúlnak ők azokhoz,
Akadált közék semmi dolog nem hoz.

Úr Isten, tégy nálok engem szerelmissé,
Hogy legyek általok előtted kedvessé,
Legyen szépségektől elmém éli frissé,
Lelkem üdvösségre értékeltetessé.

HIT nevelje bennem te szent félelmedet,
Ne vegyem kétséggel ígirt kegyelmedet,
Kövessem mindenben egyetlenezvedet,
Ki vérével nyeré nékem meg kedvedet.

Minden próbáimban *Reménség* tápláljon,
Ő vasmacsakájával tőlem el ne álljon,
Égő, hű *Szeretet* velem járjon s háljon,
Szódot ne cseréljem embertalálmányon.

Add az *Igazságnak* kezemben mértékét,
Tudhassam megadni mindennek értékét,
Egyaránt gondoljam, mire köz- s főrend kért,
Gazdagért megvetni ne hagyj az szelégý vért.

Jót s gonoszt esmérő *Okossággal* segíts,
Ártalmas dolgoknak útától eltéríts,
Hasznosoktól penig félen ne tévelíts,
Kihajlott voltomban hozzád igyenesíts.

Minden dolgom folyjon *Mértékletességgel*,
Éltem nyájas legyen, mint nyár kies éggel,
Vékony szerencsáját adj inkább egészséggel,
Hogysen aranyágyat terhelt betegséggel.

Mord természetet fojt bennem *Nyájassággal*,
Fösvénységet penig víg *Adakozással*,
Ne bocsássak senkit szomorú orcával,
Aki akar élni erszényem javával.

Tűrés nélkül penig ez az élet sovány,
Próbára enélkül azért engem ne hányj,
Ha evvel megáldasz, bár szolgáljul kívánj,
S terehviseléstül nem leszek halovány.

Olts *Erősséget* is, gyökerest szívemben,
Az legyen oszlopom minden keservemben,
Ne tántorodjam el sok kísértetemben,
Kit Test, Világ, Ördög szór rám életemben.

Kövessen engemet az *Szemérmertesség*,
Ki minden dolgunkban ékesítő szépség,
Fertelmességünkben ezáltal lehet vég,
Ha ez vezet minket, mint lovas zablás fék.

Megmondhatatlan szép az *Magnanimitás*,
Válthatatlan társul azért vele megláss,
Ki után szálljon rám az mennyei áldás,
S ám élje világát feslettségben bár más.

VIRTUS, lelki jóság, buzgó szép forráskút,
Kinek italától nem lát senki kint, bút,
Terjedjen előttem hozzád vezérlő út,
S benned mosakodván ne legyek bűnnel rút.

VIRTUS, örvendetes lelki kinyílt rózsa,
Légy szédült fejemnek hívító orvossa,
Jó illató vized lelkem szennyét mossa,
Minden rossz vétkeknek légy bennem gyilkossa.

Sugár szárnyaidon viselj egészséggel,
Kövesselek téged engedelmességgel,
Hadd teljék szívem meg tőled csendeszséggel,
Lelkem penig mennyben örök üdvösséggel.

[II] AZ KERESZTYÉN RELIGIO ÁBRÁZATJA, KÉPÉNEK TERMÉSZETI TULAJDONSÁGIBÓL VALÓ IGAZ MAGYARÁZATJA

Mit jegyez ez a kép, s mi légyen értelme,
Akarnám, ha elmém mit róla érthetne,
S oly hasznót belőle lelkem is vehetne,
Kit egyebekkel is részesíttethetne.

Tetszik, mintha maga akarna beszélni,
Nem restellek azért hozzá közelb lépni,
S beszélgetésére nézni, figyelmezni,
Mivoltáról nekem mit adhat érteni:

Az Religio maga magyarázza ábrázatjának értelmét meg az reá nézőjének, ilyenképpen szólván:

Jó szerencsés legyen hozzám jövedeled,
Látom, jóra vagyon te igyekezeted,
Ki lehessen? adom örömet értened,
Szóm meghallásához csak legyen kész kedved.

Keresztyén vallásnak vagyok ábrázatja,
Mely vallásnak vagyon hitből ágazatja,
S Isten igéjéből az hit származtatja,
Mert nem hit, akinek nincs onnan harmatja.

Nézz tyükörét bennem az keresztyénségnek,
Távoztatom útát az sok feslettségnek,
Habjait kerülván az rossz kevélységnek,
Ki mérge s gyilkossa az egyigyűségnek.

Jobb kezemben, látod, nyílt könyvet viselek,
Kiben Istenemnek törvényére nézek,
De nagy fogyatkozást hozzá bennem értek,
S nem sok nyereséget onnan vennem képzek.

Képzí ő is, erőm hogy alatta hajol,
Nem jó szemmel néz rám, s igen is oldalol,
Engedetlenséggel Isten előtt vádol,
Ellene azért kell énnekem jó gyámol.

Magamot nem bízom reá mint vádlómra,
Látván, hogy eshetnék lelki nagy káromra,
Más utat keresek igazulásomra,
Mert ez száját látja kárhoztatásomra.

Nézem ezen könyvbe evangéliomot,
Jobb kezem nagyujja akit meg is nyomott,
Benne található több nyugodalmomot,
Jó örömmondó hír kiben foglalodott.

Ez ajánlja nekem az Christus személyét,
Aki az törvénynek rontja vádló nyelvét,
Közölvén énvelem Christusnak érdemét,
Ki által vehessem az Isten kegyelmét.

Ennyi jót vehetvén azért ez nyílt könyvből,
Méltó, hogy kiesni ne hagyjam kezemből,
Félelmet, kétséget ez hajt ki szívemből,
Segítvén kiúsznom haló örvényemből.

Bal karom keresztre hajlott, támaszkodott,
Akin üdvözítőm érettem áldozott,
Lelki nyugodalmot kivel nekem hozott,
Úgyhogy nem lehetek immár elkárhozott.

Az Úrnak keresztje én dicsekedésem,
Ahhoz támaszkodom, mert az pihenésem,
Ugyan megnyugosztal rajta könyöklésem,
Mikor szaporodik fájdalmas nyögésem.

Sőt ilyen hasznát is az keresztnek veszem,
Önnönmagamot is hogy véle feszítsem,
S viseléséhez is magamot készítem,
Mínthogy csak vele is terhemet enyhítem.

Nem igaz keresztyén, kinek nincs kereszti,
Viselése alá vállát nem ereszti,
Magát nem tagadja, testét kínyezteti,
S feslettségeiben éltét mereveszti.

Tekintsed fékemet, láncos zabolámot,
Zabolázom azzal rossz kívánságomat,
Világ árkolásin tartóztatván számot,
Hogy távoztathassam nyakszakadásomat.

Tűrök, szenvedek is háborúságokat,
Kenyeremnek tartom az bosszúságokat,
Mit tegyek? nyelnem kell az tölt pohárokat,
Adván mindenekről az Úrnak hálákat.

Szaggatott köntösöm, csüggő, függő rongyom,
Nem tudom, egyebet teneked mit mondjon?
Világi frisségre csak hogy nincs sok gondom,
Vele jobb gondomot bolondul nem bontom.

Ugyanis bolondság s merő esztelenség
Minden ezvilági testi gyönyörűség,
Kiből minthogy buzog minden éktelenség,
Hozzá nem ragad hát az ékes idvösség.

Nem ragadhat, mondom, kik kényeken élnek,
Ihagnak-vihagnak, mértékletlenkednek,
Lélekben szegények mert nem is lehetnek,
S így bódogoknak is nem neveztetnek.

Láthadd én mellyemnek mezítelenségét,
Mutogatja azzal Urához hívségét,
Nézhesse szívemnek mind eves főkéllyét,
S mind romlott, szegetett éptelen szennységét.

Ami jót belétt, azt is tekintelje,
S kegyelmességéből táplálja, nevelje,
Ami enyim nem jó, azt rongta, tördelje,
S csak az ő kedvéhez szívemmel szentelje.

Nem kell őelőtte semmit is tettetni,
Hamis szín mézettel mérgeket kellelni,
Sebedet előtte fel kell földögetni,
S úgy tudja írével ő is kötögetni.

De nézd szárnyaimot, kik kinyújtakoztak,
Egekben röpülni engem tanítanak,
Ragyagó szálkák is körül burítanak,
Akik sötétséget elmémből irtonak.

Égbe emeledve áll mind szemem, orcám,
Oda vonszon szívem, s oda beszél az szám,
Szólító követet onnan várok hozzám,
Tudván, hogy itt nincsen örök lakószobám.

Ím, lábaimmal is tapodom az halált,
Mert kiszalkasztotta az Úr ő fullánkját,
Apróra tördelvén nyilát és dárdáját,
Úgyhogy bennem nem löl ő hegye akadált.

Dicsírtessék az Úr, s néki legyen hála,
Nem lehetek immár halálnak halála,
Lelki halálomra nincs ereje nála,
Mennyországra ajtóm nyílik sőt általa.

El kell itt végeznem pályafutásomat,
Tartanom hitemet s jó harcolásomat,
Reménséggel hiszem mennyben jutásomat,
Istenemre hagyván koronázásomat.

Immár elbocsátlak, megmondván mondómot,
Kiből jól értheted én állapotomat,
Ez állapotommal kívánom holtomat,
S te is zárd szívedben az ábrázatomot.

[III]

Bódig, aki gonoszt kerül,
Trágárokkal rendet nem ül,
Hozzájok az szíve nem fül,
S tőlök nem is éktelenül.

Nem követi tanácsokat,
S nem faldokja kalácsokat,
Keresvén magának okot,
Mint múlja el asztalokot.

Távoztat szemtelenséget,
Gyűlöl szemérmertlenséget,
Erkölcsebeli feslettséget,
Vicga sok éktelenséget.

Honn él száraz kenyérével,
Nem nyalkák nyalánk levével,
Elégszik Isten kedvével,
Töltvén szívét félelmével.

Ez jókhoz szoktatott társát
Szemérmével mellette lát,
Nézhén, mint üli guzsalyját,
Fonván len- s kenderfonalát.

Társaság nem gyarapodik,
Az jó erkölcs hol fogy s kopik,
Szemtelenség bátorodik,
Kivel szép hír mocskolódik.

Jó természet s jó akarat
Egymást egymással nem marat,
Aki jól kever ugarat,
Búzát is jó kedvvel arat.

Az jó erkölcs tanulódik,
Jó dolgokhoz hajol, szokik,
Jó tölgyből jó tejet szopik,
S jó erkölcsből ki nem kopik.

Legyünk azért jók s jámborok,
S így lehetünk is bódogok,
Ravásunkon az metszés sok,
Több metszésre ne gyűljön ok.

[IV]

Az fajtalan, férges erkölcsöknek gyűlöltetésével keresztyén kegyes erkölcsöknek szereteti ajánlatik imez versecskékben.

Az rossz, feslett erkölcs, ha csak rád lehell is,
Elhidd, mirigyesít, s igen dögösít is,
Ne nyeld s nyald hát bátor kóstoló ízit is;
Érezheted annak jó távul búzit is.

Távoztasd magadtúl az gaz társaságot,
S húzni-vonni vélek ne siess egy hámot,
Igazságot szólván nem beszéllek álmot,
Barátságok adat lelkedről nagy számot.

Az undok rútságot soha ne szépítsed,
Magadot előtte félen tekerítsed,
Jó erkölcsöd véle ne fertelmesítsed,
S hozzája szívedet ne kéntelenítsed.

Egy summában szólván jó erkölcsöt szeress,
Szú azt nem rághatja, mert zöld, mindenkor nyers,
Az gaz erkölcs penig természetűl eves,
Sokakra ragad el, minthogy szurkos s enyves.

Szeretetre ez valakit gerjeszthet,
Szép s jó erkölcsöt az soha nem kedvelhet,
Virtus jóságival ékesült nem lehet,
S így rossz érdemével nagy böcsre nem mehet.

[V]

Illik énnekem, édes Istenem,
Dicsírnem nevedet!
Mert életemben sokképpen nekem
Jódot részeltetted,
Érdemem felett szent ismereted
Üdvösségem örök útjára
Belém szerkesztetted.

Gondod volt, Uram, születésemre,
Felnevelésemre,
Kísírtetektől, veszedelmektől
Való őrzésemre,
Esésem nem lött csonkult sértésemre,
Romladozásom történt
Sőt épülésemre.

Sok keserűség, gyakor betegség
Noha tántorgatott,
Vigasztalással, gyógyítgatással
Kezed támogatott,
Illetlenséggel, mértékletlenséggel,
Mint híg nádat az szélvész,
Ördög hajtogatott.

Meg is ragadott, bezárt lakatot
Reám nem vethetett,
És örök rabbá, amint akará,
Engem nem tehetett.
Kinek köszönjem? Csak neked, ki könnyen
Kiragadtál körmös kezéből,
S mentté tetted fejem.

Ezekről, Uram, ha minduntalan
Én jól gondolkodom,
Hálaadással, magasztalással
Én neked tartozom,
Ha ezt tágítom, kedvedet vadítom,
S kárhozatra való bűnömmel
Magamot nagyítom.

Segíts hát, segíts, ösztönözz, ébríts
Magasztalásodra,
Én sok vétkemet s kegyességedet
Vessed mérő fontra,
Haragod hajol irgalmasságodra,

S így hát engem vezethetsz
Te szent országodra.

Nem kételkedem, hitemet bennem
Csak ne kisebbitésed,
Ékes étellett, keresztyénséggel
Lelkemet szépítsed,
Szívemet, Uram, ne is keserítsed,
S holtom után lelkemet
Mennyben telepítsed.

[VI]

Reménségem
vagyon nékem
az én gondviselő, kegyes Istenembe;
Hogy el nem hágy,
sőt meg is áld
lelki, testi minden kedves szükségembe.
Szent természeti
ötet követi
S nem akadoztathatja vétkembe.

Irgalmasság,
Szép igazság
környöközi az ő kegyes természetit;
Így ez okon
semmi módon
maga elől el nem taszít soha senkit.
Csak azt kívánja,
hogy szánja-bánja
ki-ki bűnit, el is hagyja vétkit.

Mert ki megtér
s kegyelmet kér,
jó voltához nem fér, hogy ő azt elhagyja;
Mindent megnyér,
ki kérni mér
szent Fiáért tőle, fia maga mondja.
Mennyen felyül ér
irgalma, kit mér
annak, ki ötet féli és várja.

Az én vétkem
penig nékem
elviselésémhez lévén igen terhes,
Kérlek, Uram
figyelmezz rám,
segíts, könnyíts, s légy is énnekem kegyelmes,
Bűnöm bűziben,

pokol tűziben
ne engedjed, hogy lehessenek részes.

Itéleted,
uram, ne tedd
méltó haragodnak nyomós mértékére.
Tekingetvén
nem úgy az én
vétkemre, mint Fiad kiöntött vérére.
Én érdemetlen
és elégtelen
igazítlak csak az ő érdemére.

Ennél teljesb,
tökéletesb
igazulásomnak módját nem lölhetem,
Fiad bérét,
piros vérét
hitem által hogyha lelkemre vehetem.
Magam érdemét,
mint szennyem tetvét,
mustra nélkül csak hátam megé vetem.

[VII]

*Ut et rosa spinis, et lilia premuntur urticis
Amor et amator sic iuncta spineta ferunt.
Nil tam dulce extat, quod non austeritas tangat:
Nulli unquam homini, mel sine felle datur.*

[Valamint a rózsát a tövisek és liliomot a csalán elnyomja,
Úgy a szerelem és a szerető összefonódott töviseket hord.
Nincs semmi olyan édes, amit a ridegség ne érintene,
Egyetlen embernek sem adatik meg a méz epe nélkül.]

Az Úr engem sanyaríta,
Nyavalyák közé szoríta,
Szívemen nagy sebet nyita,
Kivel magához voníta.

Oltoványkámot kivevé,
Szép jó voltát megkedvellé,
El nem töré s meg sem szegé,
Maga kertébe viteté.

Amely kertet sem dér, ragya,
Zápor s köeső sem járja,
Veteményét nem fogyatja,
Hasznát csak az Úrnak adja.

Teljék kedve s akaratja,
Övét vette s övét tartja,
Mínthogy jó szemmel is látja,
Legyen szerelmes magzatja.

Segélj engemet, Istenem,
Engedd is búmban pihennem,
Ne hagyj megkedvetlenednem.
Adj veled örökké élnem.

[VIII] LEGES MENSALES J[OANNES] R[IMAY]
[ASZTALI TÖRVÉNYEK J. R.]

*Et cibus et potus, qui huc ministrabitur nobis,
Dignante monine, nutriant membra nostra.
Absint tricae, nugae, facessat foeditas linguae,
Spurca nec improbitas hic sua iura promat.
Crapula hinc fugiat, ventrem nec gula distendat,
Nullumque poellorum hic sit certamen Amen.*

[Ez az étel-ital, melyet itt feltálalnak nekünk, Isten kegyelméből tagjainkot fogja táplálni. Távol legyenek a bajok, a hazug beszédek, szűnjék meg a nyelv ocsmánysága, s a szennyes becstelenség ne lépjen itt jogaiba. A részegeskedés fusson innen, és a torkosság se terpassze elő hasát, s a gyermekek között se legyen itt viszálykodás.]

Ez asztalhoz mostan kik letepedünk,
Szükség az Úr Istent öszvességgel kérnünk,
Hogy mind ételt, italt, kikkel részeltetünk,
Szent áldomásával adja elkeltenünk.

Távozzanak tőlünk garázdálkodások,
Szóbeli hívságos csácsogdologások,
Szentelenségeken való vigasságok,
Kikből fajzattanak paráználkodások.

Gőzködő itálnak se legyen itt helyje,
Tobzódással magát senki se terhelje,
Mít gyomrában betölt, azt meg is viselje,
Okádtá moslékát se nyalja, se nyelje.

Ne felejtse senki el keresztyénségét,
Sőt itt emelgesse ékes zöld cégérét,
Viselje zabláján nyelvét és beszédét,
Szíviben forgatván az Isten félelmét.

Illyen lakodalmon illet embereket,
Istenes élető, hív keresztyéneket,
De akik mindenütt követik kényeket,
Fige helyett falják sovány kökényeket.

Űzzék, teljesítsék maszlagosságokat,
Doboló, tomboló sok rusnyaságokat,
Trágár bolondoknak kik gyűjtik számokat,
Gyönyörködésekkel hallgatván szavokat.

Szaporodnak mostan köztünk ilyen hőssek,
Efféle frisséggel kik igen gögössek,
Sokan feledkeznek arról is, hogy nőssek,
Dicsekedvén azzal, hogy ők förtelmessek.

Így látjuk most lenni világ állapotját,
Nevelten-neveli sok csintalanságát,
Moslék embereknek osztja alafáját,
S csak vicgaságokra tekergeti nyakát.

Irtogasd, Úr Isten, az sok gonoszságot,
Az kegyes életnek ki torkára hágott,
Gyomláld ki közzüllünk az oktalanságot,
Talpára állatván az szép jámborságot.

[GYŰJTEMÉNYEKEN KÍVÜL FÖNNMARADT RIMAY-ÉNEKEK]

[I] KIBEN KESEREG A MAGYAR NEMZETNEK ROMLÁSSÁN S FOGYÁSSÁN

Nóta: Legyen jó idő

Ó, szegény megromlott s elfogyott magyar nép,
Vitézséggel nevelt hírrel vagy igen szép,
Kár, hogy tartatol úgy, mint senyvedendő kép,
Elémenetedre nincs egy utad is ép.

Kedvelt, böcsült véred lett csúfoltságossá,
Szablyádnak bév zsoldja nagy olcsóságossá,
Megcsorbult nemzeted változott korcsossá,
Neved ékessége utáltságossá.

Föld reménségére felnevelt úrfiak
Szemétre vettetnek úgy, mint köz tyúkfiak,
Zsírokkal hízódnak az idegen fiak,
Hozzád nem különbek, mint az ördögfiak.

Hazádnak szép vége mindenütt csonkán áll,
Sereged szép száma fogy, romol s szállton száll,
Ínséged nő s árad, veled egy ágyban hál,
Bév étkeid helyett rakódik apró tál.

Ki szánhat? bánd magad nyomorúságidot,
Mert nézi s nem érzi az csak romlásodot,
Aki építhetné te szép országodot,
Könnyen múlatja el csak zálaglásidot.

Sem pénz, jószág mostan, s méltó árú posztó
Nem indít, hogy szolgálj, megszűkült az osztó,
Csudáld, hogy minden rend nem kóborló s fosztó,
Az nagy orv mert kicsint szörnyebb felakasztó.

Ó, kedves nemzetem, hazám, édes felem,
Kivel szerelmetes mind tavaszom s telem,
Keseregj, sírj, kiálts Istenedhez velem;
Nálad, hogy szeretlek, legyen ez vers jelem.

[III] DELICTA QUIS INTELLIGIT? AB OCCULTIS MEIS MUNDA ME, ET AB ALIENIS PARCE SERVO TUO; PSAL. 18.

[KI ÉRTI MEG A VÉTKEKET? TITKOS BÚNEIMTŐL TISZTÍTS MEG, ÉS AZ ISMERETLENEKET IS BOCSÁSD MEG A TE SZOLGÁDNAK; 18. ZSOLTÁR]

Mennyekben lakozó imádandó fölség,
Kit körül környékez ragyagó fényesség,
Birtokodban vagyon tűz, víz, föld, forgó ég,
Országlásodban nincs sem eredet, sem vég.

Te, természet szerént meg nem változható,
Kibül irgalomra leginkább vagy hajló,
Szóllanék keveset, noha vagyok gyarló,
Büntetésre méltóbb, mint kedvedre való.

Szóllok mégis, mivel vagyok kézi munkád,
Noha reménségem kicsin biztatást ad,
De minthogy minden test támaszkodik csak rád,
Nem kétlem, áldásod hogy engemet is áld.

Mit mondjak? vétkem sok, mint főveny, szapora,
Égig emelkedik büzi s poshadt doha,
De oszlatja, mossa irgalmad zápora,
Mint széltől hogy oszol fűzvirágnak moha.

Az vétkeket valjon kicsoda értheti?
Nehéz súlyságokat senki nem mérheti,
S nem mindenkit is eszébe veheti,
Kiért haragodat de érdemelheti.

Ez titkosoktól is tisztíts hát engemet,
Zabolázd elmémet s tartóztasd nyelvemet,
Mint szű féreg és moly, ne rágja mellyemet,
Tölthessem szentid közt nyugovóhelyemet.

Idegen s nem ösmért vétkimet is bocsásd,
És tulajdonimra vess nyithatatlan zárt,
Kerülhessem távul azt az iszapos sárt,
Undokításival ki torkomiglan márt.

Ne szállj pörben velem, illy gyarló szolgálóddal,
Ne kívánj győzködnöm illy romlandó náddal,
Természeted ajánl szent diadalmaddal,
Hozzád tért esdőket földöd irgalmaddal.

Én, poshadt, én, undok, por hamuból való,
Mi lehet énbennem kedvedre ajánló?
Csak az, mi malasztból származik rám hajló.
Mit féljek? előtted áll az közbenjáró.

Támaszkodom annak ép áldozatjára,
Azki bűneimet vette föl vállára,
Adjad, legyenek készült szent vacsorájára,
Segélj, JESUS, s jöjj el holtom órájára.

Vedd hozzád lelkemet, kit bennem tartottál,
Szörnyű haláloddal kit meg is váltottál,
Áldott légy, hogy mennyből értünk leszállottál,
Ahol üdvözíthetsz, meg oda hatottál.

Szép lakóhelyeket készítesz azoknak,
Kik szód hallásához s tartásához szoknak,
És tégedet tartnak fő bizodalnoknak,
Adjad, legyenek én is rendiben számoknak.

[III] FRAGMENTUM ALTERIUS CANTIONIS

[EGY MÁSIK ÉNEK TÖREDÉKE]

Illik tisztességgel,
Híres vitézséggel
Mindnyájan inkább halnunk,
Hogynem gyalázattal,
Sok káromlásokkal
Pogányok előtt futnunk,
Nagy sok siralommal
És pusztulásunkkal
Vasiga alatt nyögnünk.

No, nem kesergetlek,
Hanem inkább intlek,
Térjetez utatokra,
Szegénység nyúzását,
Egymás vérszopását
Mindenitek elhagyja,
Isten hatalmával,
Inkább, hogynem mással
Könnyebb hadat bírnia.

[RIMAY JÁNOSNAK TULAJDONÍTOTT ÉNEKEK]

[I] BŰNBOCSÁNATÉRT

Oh, szép, drága zálag,
Igaz, fényes csillag,
Christus, idvösség feje,
Dicsőült sok jóknak,
Angyali karoknak
Tiszta színű tüköre,
Minden bűnösöknek,
Fertezett szíveknek
Egyedül vagy reménye,
Te elődben burul,
Mert vétkezett rútul
Ifjúságom ideje.

Én még akkor veszek,
Ádám hogy elesék
Az aranyas időben,
Anyám is sérelmét,
Sűrű, büdös szennyét
Burítá rám méhében,
Ez világra hozza,
Itt is mocsok rútja
Kerekedék szívemben,
Már csak ohajtozom,
Napom fényét várom,
Mint rab setét tömlőben.

Tudom kegyes voltod,
Haragod megoltod
Bűnösök siralmira,
Szemeid az égből
Szánakozás nélkül
Nem nézhetnek az kínra,
Ha ki olly erőtlén,
Hogy áll csak helyében,
Felvészed vállaidra,
Magad ujjaiddal,
Bölcs oktatásoddal
Vezérled utaidra.

Vétkeztem ellened,
Azért csak teneked
Tartozom megvallani,
Tudom, minden vétkem,
Rút illatú szennyem

Felséged eltöröli,
Szomorú szívemet,
Ki gyötri lelkemet,
Örömmel felövedzi,
Oh, melly igen hasznos,
Azki fut az Úrhoz,
S bűnei el nem fedí!

Ifjúságom vére,
Gonoszságom téje
Énbennem sok bűnt nemzett,
Felfuvalkodással,
Irigység-, s haraggal
Vesztettül kevélykedtet,
Gonosz bosszúállást,
Sem kevés kárvallást
Én elmém ki nem vethet,
Jóra való restség,
Szomorú fösvénség
Nehezíti kedvemet.

Ezek mély örvényből,
Mint vizek tengerből
Áradnak ki mindenre,
Friss étel és ital,
Kiért ember kárt vall,
Izgat éktelenségre,
Az bűnnek szarvai,
Mint fának ágai,
Ím, mint csüggnek lelkemre,
Könnyebbíts, Christusom,
Támaszd gyarlóságom,
Hogy ne jussak veszélyre.

Vajha az elveszett
Drága öltözetet
Még egyszer felvehetném,
Az én Istenemet,
Ki lelkével éltet,
Vétek nélkül tisztelném,
Nem esném ennyiszer,
Volnék igaz ember,
Mint angyal tündökleném.
De jaj, miként veszek,
Hogy almában evék
Éva, legelső szülém!

Nincs már egyéb ruha,
Csak ártatlansága
Az Christusnak énrajtam,
Azt is sok vétkekkkel,

Mint szép bársont szennyel
Gyakran megrútítottam,
Gyönyörúségekre,
Világi életre
Mikor magamot adtam,
Azért ennél nékem,
Szívemben jól érzem,
Nincsen nagyobb nyavalyám.

Hajlandó az nádszál,
Csak ilyen gyengén áll
Az ifjúság virága,
Adomány és szép szó,
Mint madarat sípszó
Hízeltedvén megcsalja,
Világnak szépségét,
Tetsző ékességét
Néki kedven ajánlja,
Az mérget két kézzel,
Gyarló természettel,
Sokszor nagy kárral fogja.

Rútságtól melegszik,
Bűnöktől hívtözik
Ifjúság forró heve,
Ezer ékes alak,
Mint vizekben halak,
Úsz ő gyönyörúsége,
Kedve mulandókra,
Szemei játékra
Vadnak néki függesztve,
Puha, lágy ruhára,
Fertelmes ágyékre
Nagy gyakran vonssza szíve.

Vadtúl vévén példát,
Oktalanul magát
Bujasággal hervasztja,
Hírvesztő sereghez
S gyanós vendégekhez
Tisztaságát bocsátja,
Tudja, az scorpió
Igen mérges kígyó,
Mégis utait nyomja,
Későn veszélyjére,
Nem idvösségére
Sebeit orvosolja.

Elméje megveszett,
Nyughatatlaná lett,
Keresne is gyógyítót,
Nyavallyákkal teljes,
Fekélyekkel tüzes,
Azért nem léل orvoslót,
Magát búval öli,
Kivel inkább veszi,
Mint esső férges diót,
Megszáradt gyümölcsfa
Csak ledöltét várja,
Mert nem lelhet harmatot.

Oh, megtörött edény,
Lám, mégis vagy kemény,
Hogy Istenedtől nem félsz,
Sőt inkább naponként
Fűzöd benned az vért,
Sok hitetlenséget téssz,
Büntől szabadulást,
Bánattól tágulást
Jó orvostól te nem kérsz,
Minden tagaiddal,
Erős és nyers nyakkal
Olyan vagy, mint repedt érc.

Syriában fajzott
Kígyóknak kölykei
Mérgeket megemésztik,
Abban lakozókat
Megrágván, fogokot
Fulákkal meg nem sértik,
De te bujaságod,
Szédítő maszlagod
Tested vérével hízik,
Végy erről már példát,
Ne kövesd az héját,
Ki más vérével hízik.

Ennek nyomán indult,
Jó útból kifordult
Az én ifjúságom is,
Egyebekkel együtt
Hínárosban merült,
Gondolatjában hamis,
Nem hasomló jóhoz,
Sem rózsabimbóhoz,
Mert mérges, mint egy áspis,
Cselekedetiben,
Prédakeresésben
Arméniai tygris.

Szelídíts meg hozzád,
Vagyon ahhoz pálcád,
Uram, az szörnyű medvét,
Hogy másnak ne ártson,
Nyaka függjön láncon,
Törd ki fogai élet,
Fusson martaléktúl,
Igéző látástúl,
Vedd el szemfény-vesztését,
Sötét, mély barlangból,
Bűnnek homályából
Hozd jó útra életét.

Lám, az királyoknak
Udvariban laknak
Szelídült oroszlányok,
Fene párducokkal
Mint kedves társokkal
Játsznak gyenge bárányok,
Te is, oh, nagy Felség,
Kinél minden szépség,
Kifeszítéd agyarok,
Azkiknek vad szívek
Szelidekké lesznek,
Noha hitekben gyarlók.

Vagyon egy kis szikra,
Mint mustárnak magva,
Jóra bennem világos,
Az bűnnek fekélyjét,
Savanyú kökényjét
Tudja, hogy ízzel poklos,
Azért mindenkoron,
Mint régi rút korom,
Előtte utálatos,
Éleszd azért bennem,
Hogy ne légyen lelkem
Az vétektől homályos.

Mutasd meg valóban,
Ne tarts már homályban
Idvösségem poharát,
Támassz rám oly szelet,
Vehessem lelkedet,
Hadd érezzem meg savát,
Szélesszed el bennem
Zsíros kövér vétkem,
Mint szűrűbeli polyvát,
Szép új kristálszínnel
Lelkemet ruházd fel,
Hadd lássam tisztaságát.

Hajts alá füledet,
S az én kérésemet
Töts bé Fiad kedvéért,
Ifjúságom útát,
Bírd minden nyomát,
Ne szomjúzzon gonosz vért,
Magát szabja jókhoz,
S essék lábaidhoz
Szeretvén igaz törvént,
Az te útaidra,
Boldog mennyországra
Tanuljon igaz ösvént.

[III] PRECATIO PIA AD IESUM CHRISTUM IN EXTREMO MORTIS DISCRIMINE ERIGENDA

CONTINENS VARIAS CRUCIS UTILITATES, & EA QUAE S. S. NOBIS TEMPORE AFFLICTIONUM SUGGERIT

[KEGYES KÖNYÖRGÉS JÉZUS KRISZTUSHOZ VÉGSŐ HALÁLVESZÉLYBEN]

[MAGÁBAN FOGLALJA A KERESZTRŐL SZÓLÓ HASZNOS TANÍTÁSOKAT, ÉS AMIKET A SZENTÍRÁS MEGPRÓBÁLTATÁSAINK IDEJÉN LELKÜNKBE SUGALL]

*Mars, morbi, mortes, mundi mala multa manete:
Vox verae vitae, vivida vita veni.*

[Háború, betegség s a világ sok baja, tünjetek:
Igaz élet hangja, eleven élet, jöjj!]

Örök élet adó
s arra út mutató
Christus, hozzád kiáltok,
Látom, elvégezted,
hogy éltetemet elvedd,
kirül hálákot adok,
Nincs mitül rettegnem,
ím, megadom lelkem,
s meghalnom nagy kész vagyok.

Pedig kínaimban
vég szakad immáran,
mellyekkel sanyargattál,
Kiket az vér s az test,
hogy minden jóra rest,
túrt szenyvedett bánattal,
De lelkem azokban
örvendett mint jókban,
s azzal sokat használtál.

Mert az kereszt által
eszembe jutottál,
bűnömet megismerem,
Az szentségek hasznát,
szent ígédnek szavát
azzal ízelettem.
Mely lankadt volt hitem,
s resten könyörgöttem,
abból eszemben vöttem.

Büntül magam óttam,
azt is megtanultam,
hogy csak tebenned bízzam,
Ez velág hívságát,
javát, gazdagságát
utálatosnak tartsjam,
Csak az fényes égre,
szent lakóhelyedre
szívem szerént vágyódjam.

Hogy te fiad vagyok,
már bizonyos vagyok,
mert engem is sujtoltál,
Verésed eltúrtem,
mert jómra volt nékem,
arra erőt is adtál,
Kínszenyvedésimmal
sok keresztyénekkal
nagy méltóságra hoztál.

Énrajtam nagy sokan
tanulták immáran,
kik látták keresztimet.
Mondják, ha ma ezen,
holnap mi fejünken
érezhetjük ezeket,
Térjünk meg az Úrhoz,
talám megszán, s nem hoz
ily kínra, vervén minket.

Oh, mennyei felség,
Isteni bölcsesség,
csudálatos szent dolgod,
Vagy versz, vagy élesztesz,
jót adsz vagy sillyesztesz,
mind javunkra fordítod,
Kik tebenned hiszünk,
tőled csak jót veszünk,
vesztünket nem kívánod.

Valjon kínaimba
Mint maradtam volna
te segítséged nélkül?
Holott nincs jó bennem,
tudod, én Istenem,
az magam erejéből
Vesztett vagyok és holt,
ha jót belém nem olt
szent lelked jó kedvéből.

Ő súgta meg nekem,
hogy azmint Istenem
akarta, úgy lött dolgom,
Az jókat elvövén
miért nem szenyvedném
az gonoszt is, ha tudom,
Hogy méltán szenyvedtem
s többet érdemlettem,
s bűnből így kell tisztulnom.

Jú ebből nagy hasznom,
s nem egyedül vallom,
mert te többet szenyvedtél,
Most is velem szenyvedsz,
nem soká versz és feddsz,
majd lészesz segítséggel,
Fogadtad, meghallgatsz,
kénaimban megszánsz,
megmentesz nagy erőddel.

Mert bölcs vagy te, Isten,
tudom, mindenekben,
s ím, megnyugotsz engemet
Az örök életben,
azhová szünetlen
készíttem lelkemet;
Jűj el, Uram, jűj el,
lelkemet már vedd fel,
láthassa szent színedet!

Ez velági szépség,
tettetett ékesség,
jó hír, nagy gyönyörűség,
Sem erő, gazdagság,
tisztbéli méltóság,
meg nem tart semmi mentség,
Nagy örömmel mégyek,
hogy tevéled éljek,
szent és mennyei felség.

Hálát adok pedig,
hogy engemet eddig
ez világban éltetél,
Téged megesmervén
gyámolul hütemben
szünetlen mellém jöttél,
Oh, én üdvességem,
ki megholtál értem,
pokoltúl megmentetted.

Felejtsd el bűnömet,
tisztítsd meg szívemet,
hogy tisztán menjek hozzád,
Én is megengedtem,
kik véttek ellenem,
erre vitt az te példád,
Könyörülő isten,
ily kedves igyemben
szent lelkedet mellém ádd.

Szerelmes társomnak,
kedves magzatimnak,
kiket éltemben adtál,
Csak téged egyedül
hadlak én gyámolul,
őriztesd angyaliddal,
Lelki, testi jódat,
Nyújts rájok karodat,
részesítsd áldásoddal.

Arany, ezüst helyett
hadtam szent igédet
nekiek, hogy becsüljék,
Tégedet féljenek,
ha mit az emberek
vétnek, semminek véljék,
Minden bosszúságot,
kit látnak miattok,
felségednek jelentsjék.

Ez én akaratom
s végső kívánságom,
Mellyet, uram, elődben
Bűnből tisztult lelkem
s víg, repeső szívem
vágyódván az egekben
Támaszt, nagy jó kedvvel
és oly reménységgel,
hogy te meghallgatsz ebben.

[III]
PASQUILLUS

ANNO 1608. 21. JANUARI. POSONII. IN DOMO FORINTOS-HÁZ VOCATA, PER
JOANNEM BOLYGO CONSCRIPTUS
[1608 JANUÁR 21-ÉN, POZSONYBAN, AZ ÚGYNEVEZETT FORINTOS-HÁZBAN
SZERZETTE BOLYGÓ JÁNOS]

Nota: Irgalmazz, Úristen

MAGYARORSZÁG

Ki sok országoknak fejedelme valál,
Magyarország, immár melly nagyot változál,
Azmennyi hírt, nevet ezelőtt találtál,
Annyi gyalázatra s pusztulásra jutál.

FORGÁCH FERENC CARDINÁL ÉS SZUHAI ESTVÁN

Most az éh farkasok az aklyot kerülik,
Az magyar nemzetnek most az hálót vetik,
Forgách Szuhaival azon mesterkedik,
ország szabadsága tőlük mint rontatik.

NÁPRÁDI DEMETER

Tiszta az én kezem az ártatlan vértől,
Oltalmazom magam az ártatlan vértől,
Én el sem távozom kedves nemzetemtől,
Nem is félttem fejem rút számkivetéstől.

ILLYÉSHÁZI ESTVÁN

Míg az nagy hegyekön vadkanok sétálnak,
Míg az Duna-vízben harcsák s halak úsznak,
Míg az virágokról méhek mézet szívnek,
Mindaddig magyarok téged magasztalnak.

THURZÓ GYÖRGY

Ha az Bál az Isten, mért nem követed azt?
Ha magyar vagy, miért nem szánod hazádat?
Kár, hogy felejtetted el tennenmagadat,
Jobb volna töltened az tennem kasodat.

BATTYÁNI [Ferenc]

Nem tudja nyavalyás Bottyáni, hogy fázik,
Mert Körmönd várától hamar nap elválnak,
Noha most szerencse neki hízelkedik,
Kivel nemsokára arcul csapdostatik.

ZRÍNI [Miklós]

Igyunk, jó vitézek, fejenként jól lakjunk,
Országunk javára asztaltúl vigyázzunk,
Illy nagy sellyegekkel ellenséggel víjunk,
Tyúkkal, malacokkal Csáktornyán harcoljunk.

KOLONICH [Szigfrid]

Bojtorján nem terem soha édes szőlőt,
Csipkefán sem láttunk jó ízű gyümölcsöt,
Farkast sem hallottunk, hogy megmarná kölykét,
Láttuk Kolonichnak már foga fejrét.

THURZÓ SZANISZLÓ

Ha minden elvesz is, vagyon remétségem,
Vigyáz énreám is szüntelen Istenem,
Vigasztal, bátorít, kétségben sem esem,
Hazámnak szolgálok, s vagyon remétségem.

THURZÓ KRISTÓF

Uram, Thurzó Kirstóf, micsoda az mise?
Mint mercuriommal megtöltött szelence,
Higgyed, hogy keserves leszen az gyümölcse,
Tudod-é, számodra gyúlt föl egy kemence.

THURZÓ MIKLÓS

Bajnócbán veszteg tud Thurzó Miklós ülni,
Nem kívánkozik ő ország oltalmazni,
Az sáfránt Privigyén fel tudja gyűjteni,
Mikor ára leszen, el is tudja adni.

NÁDASDI TAMÁS

Ha szintén az halál árnyékában megyek,
Velem vagyon Isten, senkitől nem félök,
Tűzlang közepiben bátorsággal élök,
Mert mennyből Istentől segedelmet vészek.

CZOBOR MIHÁLY

Kevés értékével hazájának szolgál,
Régi bujdosással mostan neki használ,
Nagyobb méltóságra nemsokára talál,
Mert hízelkedéssel kétféle nem sántál.

FORGÁCH ZSIGMOND

Én vagyok, magyarok, az pengő cimbalom,
Kassán most kedvemre tyúkkal, lúddal lakom,
Király képe vagyok, enyim az hatalom,
Leszálljon Nagy András, hagyom s parancsolom.

DÓCI ANDRÁS

Ó, átkozott konkoly az szép búza között,
Amaz sovány zab is, ládd-é, királlyá lött,
Hallom, hogy Dóci is nagy uraságot lött,
Egynehány végvárat az Alföldön megvött.

BÁTHORI GÁBOR

Hallottam hírödet, jó Báthori Gábor,
Igen elvont téged Iffju Kata s az bor,
Fejed szégyent vallott Patakon az harckor,
Göncről is Kassára szaladtál éjfélkor.

RÁKÓCZI ZSIGMOND

Nincsen semmi közünk Rákóczi Zsigmondhoz,
Mert magát kötötte Erdély országához,
Honnét Barna Estván sok aranyat kihoz,
Udvara népének ott benn sok zsoldot oszt.

NYÁRI PÁL

Jaj, szegény Nyári Pál, nám, nemrégén megholt,
Halálának oka az konkoly király volt,
Ő is hazájának atyja vagy fia volt,
Egren és Váradon sok búsulása volt.

SZÉCHI GYÖRGY

Széchi György mit hallgat jó Balog várában?
Kár, hogy be nem mehet most Bécsben az frajban,
Volna még egy bajnak herceg udvarában,
Ki harcot kívánna monomachiában.

HOMONNAI BÁLINT

Nincsen drágább köztünk az egy igaz hitnél,
Ezmellett nincsen jobb az jó egyességnél,
Szelédséggel elegy tökéletességnél,
Vigyázás, józanság, tűrés, szenyvedésnél.

MÁGÓCHI FERENC

Édes kis Mágóchim, melly nagy ember vagy te,
Hazád szolgálatját ne hadd, kérlek, félben,
Magyarország fia vagy, jusson eszedben,
Foglaljad magadat szent, jámbor életben.

HOMONNAI GYÖRGY

Ne hidd el magadat az te szépségedben,
Bátor alábbhadnál az pénzes misében,
Nem mondom, hogy élnél fesslött erkölcsödben,
De hogy bálvánt tisztelsz, bánom én szívemben.

VARKUCH GYÖRGY

Hol amaz kabogyás Naphesbeli Varkuch?
Ki mint sörtés marha förtőben hever s úsz,
Hallom, Szalontára igen jó kalaúz,
Nyomorult jobbágyon nagy sok adót von s húz.

RHÉDAI FERENC

Hazájának szolgál, tudjuk, jó Rhédai,
Most Váradon vagyon megérdemlött tisztí,
Ha Istentől hallgat, nagyobbra is viszi,
Ha pedig elhódol, megrontja és töri.

NÉMETI GERGELY

Az Tizán túl lakik nagyságos Németi,
Jóllehet, Battyáni még most is neveti,
Hallom, hogy rézdobját mégis pengetteti,
Mikor étekfogó ebédét felviszi.

IMREFI JÁNOS

Csűr elől talállak, te Imrefi János,
Törüld meg az szemed, ne légy ilyen álmos,
Az velős konc nálad, hallom, igen hasznos,
Poroszka paripád vagyon egy jó hámos.

EPILOGUS

Hallom, hogy az hajdúk most feltámadtanak,
Az urak szívei most ekképpen állnak,
Nagy sokan alusznak, kevesen vigyáznak,
Némellyek féltökben csaknem meg is halnak.

[IV]

Ednehány szóm vagyon énnekem tevéled,
Azki világodat ilyen bátran éled,
Azkire most kérlek, énnékem megfeleld,
Első kérdésem ez, kicsoda te neved?

Mondék, az én nevem az királyi fölség,
Dicsősség, fényesség, korona és szépség.
Ki fia vagy hát te? Atyám az Istenség.
Hát ki szolgálja vagy? Uram azon szentség.

Kit szeretsz? Azt, azki leginkább szeretett.
Kitől félsz? Csak attúl, azki idvözíthet.
Kinek könyörögsz hát? Ki mindjárt segíthet.
Kit áldasz? Csak azt, ki egyedül teremtett.

Hol te lakóhelyed? Az felső magasság.
Ételed micsoda? Csak halhatatlanság.
Italod micsoda? Az szép ártatlanság.
Vagyon-e szép ruhád? Vagyon: egy igazság.

Rokonod kicsoda? Ki haláltúl mentett.
Barátod kicsoda? Ki viselt keresztet.
Ellenségnek kit vélsz? Ki almával vesztett.
Micsoda fegyvere? Csak az nagy késértet.

Ki oltalmazhat meg? Ki szűztül született.
Micsoda fegyvert ád? Hítet, reménséget.
Kit bocsát hadnagyul? Amaz igaz Lelket.
Micsoda jót nyersz meg? Az örök életet.

De holott fogsz lakni? Azhol más nem lakott.
Mit látsz ott szemeddel? Mellyet más nem látott.
Füleddel mit hallasz? Kit senki nem hallott.
Micsoda nyelven szólsz? Mellyen más nem szóllott.

Kérkedékeny voltál némelly embereknek
Mikoron hallanám bolondul nyelveknek,
Akkoron nagy bátran így szólék lelkemnek,
Ki ezt elolvasod, szólj te is lelkednek.

Beteg lévén testem egy kis nyavalyátúl,
Egészséget vévén lelkem pedig attúl,
Gondolkodván sokat legfő dolgaimról,
Írék mindjárt készen éneket azokrúl.

.oOo.